

Klasa: UP/I 034-03/2015-01/010
Urbroj: 580-09/64-2015-093
Zagreb, 22. prosinca 2015.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članaka 30. stavka 1. točke 2., članka 31. stavka 1. i članka 58. stavka 1. točke 1. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09 i 80/13), u upravnom postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, pokrenutom po službenoj dužnosti protiv poduzetnika Bolus d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Črnomerec 29, Favorit sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Branimirova 29, Germania Sport d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 34/A, Prva sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Planinska 13 i Super Sport d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Krčka 18/d, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: Mladen Cerovac, mag.iur., predsjednik Vijeća, Vesna Patrlj, dipl.iur., zamjenica predsjednika Vijeća, mr.sc. Ljiljana Pavlic, mr.sc. Tatjana Peroković i Denis Matić, dipl. iur., članovi Vijeća, sa 47/2015 sjednice, održane 22. prosinca 2015., donosi sljedeće

R J E Š E N J E

I. Utvrđuje se da su poduzetnici Bolus d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Črnomerec 29, Favorit sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Branimirova 29, Germania Sport d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 34a, Prva sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Planinska 13 i Super Sport d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Krčka 18d, narušili tržišno natjecanje u vremenskom razdoblju od 26. ožujka 2014. do 26. studenoga 2015. sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja na način da su dogovorom o budućem načinu obračuna manipulativnog troška u igrama na sreću - klađenje u Republici Hrvatskoj na sjednici Udruge sportskih kladionica od 26. ožujka 2014. sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

II. Zabranjeni sporazum iz točke I. izreke ovoga rješenja je *ex lege* ništetan, u smislu članka 8. stavka 4. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

III. Poduzetnicima iz točke I. izreke ovog rješenja izriču se sljedeće upravno-kaznene mjere:

- Bolus d.o.o. u iznosu od 99.000,00 (devedeset devet tisuća) kuna
- Favorit sportska kladionica d.o.o. u iznosu od 371.000,00 (tri stotine sedamdeset jednu tisuću) kuna
- Germania Sport d.o.o. u iznosu od 533.000,00 (pet stotina trideset tri tisuće) kuna
- Prva sportska kladionica d.o.o. u iznosu od 2.247.000,00 (dva milijuna dvije stotine četrdeset sedam tisuća) kuna
- Super Sport d.o.o. u iznosu od 6.494.000,00 (šest milijuna četiri stotine devedeset četiri tisuće kuna).

Rok izvršenja: 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti ovog rješenja.

IV. Ako poduzetnici iz točke III. izreke ovoga rješenja u navedenom roku ne uplate upravno-kaznene mjere, Agencija će obavijestiti Područni ured Porezne uprave Ministarstva financija na čijem je području sjedište kažnjene osobe, radi naplate upravno-kaznene mjere prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza.

V. Ovo rješenje bit će objavljeno u «Narodnim novinama», kao i na mrežnoj stranici Agencije.

Obrazloženje

1. Prethodno ispitivanje stanja na tržištu i pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) je po službenoj dužnosti zaključkom klase: UP/I 034-03/2015-01/010, urbroja: 580-09/64-2015-002, od 25. ožujka 2015., pokrenula postupak protiv poduzetnika Bolus d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Čnomerec 29 (dalje: Bolus), Favorit sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Branimirova 29 (dalje: Favorit), Germania Sport d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Radnička 34/A (dalje: Germania Sport), Hattrick d.o.o. sa sjedištem u Dugopolju, Sv. Leopolda Mandića 14 (dalje: Hattrick), Prva sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Planinska 13 (dalje: PSK) i Super Sport d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Krčka 18/d (dalje: Super Sport) radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 39. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09 i 80/13, dalje: ZZTN), a primjenom članka 8. ZZTN-a.

Dana 20. svibnja 2014., Agencija je zaprimila podnesak poduzetnika Hrvatska Lutrija d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 72 (dalje: Hrvatska Lutrija), kojim se dostavlja dokument pod nazivom «Obavijest o promjeni obračuna manipulativnih troškova» (dalje: Obavijest), a radi provjere legalnosti, odnosno usklađenosti navedene Obavijesti s odredbama ZZTN-a, te je temeljem odredbi članka 32. ZZTN-a u predmetu klase: 034-08/2014-01/171 provela prethodno ispitivanje stanja na tržištu priređivanja igara na sreću – klađenja.

Dostavljenom Obavijesti Udruga sportskih kladionica sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 34a (dalje: Udruga) obavijestila je Hrvatsku Lutriju o tome da je dana 26. ožujka 2014. održana sjednica Udruge čiji su članovi Bolus, Favorit, Germania Sport, Hattrick, PSK i Super Sport, jednoglasno usvojili prijedlog novog obračuna manipulativnih troškova, te je pozvala Hrvatsku Lutriju kao priređivača igre na sreću klađenje, da razmotri izneseni prijedlog kao i da se odluči za navedenu metodu obračuna.

Slijedom navedenog, u predmetnoj stvari postojale su indicije da su članice Udruge sportskih kladionica uskladile obračun manipulativnog troška na priređivanje igara na sreću – klađenja te da navedeni dogovor o načinu obračuna manipulativnog troška predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 8. ZZTN-a.

Stoga je Agencija temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, sukladno ovlastima iz članaka 30. točke 2. i članka 31. ZZTN-a, sa 14/2015 sjednice, održane 25. ožujka 2015., donijela zaključak o pokretanju predmetnog postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja protiv navedenih poduzetnika.

2. Stranke u postupku

2.1. Bolus d.o.o.

Poduzetnik Bolus d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Črnomerec 29, primarno je registriran za obavljanje djelatnosti kladionica. U Republici Hrvatskoj posluje pod imenom Stanleybet kladionice. Usluge kladionice pruža na cijelom teritoriju Republike Hrvatske, te između ostalih ima poslovnice u Zagrebu, Rijeci, Osijeku, Splitu, Šibeniku, Puli i Varaždinu.

Stanleybet je osnovan kao međunarodni ogranak tvrtke Stanley Leisure Plc koja je utemeljena 1950-ih u Sjevernoj Irskoj.

2.2. Favorit sportska kladionica d.o.o.

Favorit sportska kladionica d.o.o. , sa sjedištem u Zagrebu, Branimirova 29 je pored drugih registriranih djelatnosti, registriran za obavljanje djelatnosti kladionica te igre na sreću. Navedene usluge pruža na teritoriju Republike Hrvatske. Poslovnice poduzetnika Favorit raspoređene su između ostalog u Zagrebu, Puli, Splitu i Rijeci.

Osnivač Favorita je Global Bet Holding iz Austrije.

2.3. Germania Sport d.o.o.

Germania Sport d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Radnička 34/A društvo je registrirano, pored drugih registriranih djelatnosti, za igre klađenja, igre u casinima i igre na sreću na automatima. Svoje djelatnosti društvo obavlja putem poslovnih jedinica ustrojenim u svim većim gradovima Republike Hrvatske.

2.4. Prva sportska kladionica d.o.o.

Prva sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Planinska 13 registrirana je za djelatnost kladionica te priređivanje igara na sreću na automatima. Djeluje na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske.

Do 1. prosinca 2015. osnivač i 100%-tni vlasnik poduzetnika PSK bio je poduzetnik Hattrick d.o.o. sa sjedištem u Dugopolju, Sv. Leopolda Mandića 14. Rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj Tt-15/32814-3 od 1. prosinca 2015. Hattrick je prestao biti jedini član društva PSK, a kao jedini član upisan je Hattrick Sports Group Limited sa sjedištem u Dublinu, Irska. Dosadašnji osnivač Hattrick d.o.o. pripojen je poduzetniku PSK.

2.5. Super Sport d.o.o.

Super Sport d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Krčka 18/d registriran je između ostalog za djelatnost kladionica te djelatnost zabavnih igara. Svoju djelatnost obavlja preko poslovnica raspoređenih na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske.

3. Primijenjeni propisi

Agencija je u provedbi predmetnog upravnog postupka primijenila odredbe ZZTN-a, Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta («Narodne novine», broj: 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu), Uredbu o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika («Narodne novine», broj: 72/2011; dalje: Uredba o horizontalnim sporazumima), Uredbu o sporazumima male vrijednosti («Narodne novine» broj: 9/11), Uredbu o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere («Narodne novine» broj: 129/10 i 23/2015), te Uredbu o

kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere («Narodne novine» broj: 129/10).

Agencija je primijenila i odredbe Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine» broj: 47/09, dalje: ZUP), kojim se uređuju pitanja provedbe upravnog postupka pred Agencijom u dijelu koji nije propisan odredbama ZZTN-a, kao posebnog zakona, u smislu članka 35. stavka 1. ZZTN-a i članka 3. stavka 1. ZUP-a.

Člankom 74. ZZTN-a propisano je kako se u primjeni ZZTN-a, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, u skladu s člankom 1. Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji («Narodne novine – Međunarodni ugovori» broj 2/12), primjenjuju na odgovarajući način kriteriji koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskoj uniji.

Sukladno navedenom, cjelokupna pravna stečevina Europske unije (acquis communautaire), koju čini primarno i sekundarno zakonodavstvo Europske unije, ali i sudska praksa, prvenstveno praksa Suda EU, važan je interpretativni instrument za primjenu hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa.

Stoga je Agencija izvršila uvid u Priopćenje Europske komisije Smjernice o primjeni članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na horizontalne sporazume o suradnji (Službeni list C 11, od 14. siječnja 2011; dalje: Smjernice o horizontalnim sporazumima) i Priopćenje Europske komisije – Obavijest – Smjernice za primjenu članka 81. stavka 3. Ugovora o osnivanju EZ (koji odgovara članku 101. stavku 3. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije; Službeni list C 101, od 27 siječnja 2004.; dalje: Smjernice). Prijevodi navedenih smjernica na hrvatski jezik nalaze se na internetskim stranicama Agencije: www.aztn.hr, pod naslovom Tržišno natjecanje, podnaslov Izvori prava EU – Prijevodi na hrvatski.

4. Mjerodavno tržište

Prema odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište, sukladno odredbi članka 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu, utvrđuje se na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Sukladno članku 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Prema članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

Člankom 5. Zakona o igrama na sreću («Narodne novine», broj: 87/09, 35/13, 158/13 i 41/14) igre na sreću se razvrstavaju u četiri skupine i to:

- Lutrijske igre,
- Igre u casinima,
- Igre klađenja,
- Igre na sreću na automatima.

U predmetnom slučaju dokument pod nazivom «Obavijest o promjeni obračuna manipulativnih troškova» od 28. ožujka 2014. koji je Agenciji dostavljen od strane Hrvatske Lutrije, a istoj dostavljen od strane Udruge, odnosio se između ostalog na novi obračun manipulativnog troška (dalje: MT) koji su članovi Udruge jednoglasno usvojili na sjednici Udruge održanoj 26. ožujka 2014.

Kako bi Agencija utvrdila na koje sve kategorije igara na sreću, članovi Udruge obračunavaju MT, Agencija je dopisima od 22. svibnja 2015. od priređivača igara na sreću, između ostalog, zatražila detaljno očitovanje o tome na koje se sve vrste igara na sreću obračunava MT. Iz zaprimljenih očitovanja članova Udruge proizlazi kako svi članovi MT obračunavaju na igre klađenja na rezultate pojedinačnih ili skupnih sportskih natjecanja te na igre klađenja na ostale događaje i njihove izvedenice (klađenje na inozemne brojeve lota, klađenje na virtualne događaje utrke pasa, konja, glazbena događanja i ostalo) .

Člankom 4. stavak 8. Zakona o igrama na sreću definirano je što je igra klađenja te je navedeno kako: *«igre klađenja jesu igre u kojima sudionici (igrači) pogađaju ishode različitih događaja predloženih od priređivača klađenja, a okolnost koja odlučuje o dobitku ili gubitku ne smije biti nikome unaprijed poznata i mora biti takve naravi da na nju ne mogu utjecati ni priređivač ni igrači, a iznos dobitka ovisi o visini uloga po kombinaciji i o tečaju pojedinog događaja (sportsko klađenje, klađenje na utrke konja i pasa, klađenje na događaje prema ponudi priređivača i slično)»*.

Člankom 5. stavak 4. Zakona o igrama na sreću igre klađenja su nadalje podijeljene na igre klađenja na rezultate pojedinačnih ili skupnih sportskih natjecanja te igre klađenja na ostale događaje.

Imajući u vidu vrste igara na sreću na koje članice Udruge obračunavaju MT kao i zakonsku definiciju igre klađenja koja proizlazi iz Zakona o igrama na sreću, Agencija je mjerodavno tržište u proizvodnom smislu utvrdila kao tržište priređivanja igara na sreću - klađenja.

U smislu odredbe članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, Agencija je mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu odredila kao teritorij Republike Hrvatske, budući da poduzetnici, članovi Udruge sportskih kladionica, obavljaju djelatnost priređivanja igre na sreću - klađenja na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske.

U prethodno spomenutom predmetu klase: 034-08/2014-01/171, Agencija je dopisom od 25. srpnja 2014. od Ministarstva financija - Porezne uprave (dalje: Porezna uprava), zatražila očitovanje, podatke i dokumentaciju koji mogu pridonijeti utvrđivanju stanja na tržištu priređivanja igara na sreću – klađenja u Republici Hrvatskoj. Na navedeni dopis Agencije, Porezna uprava se očitovala dopisom od 24. rujna 2014., koji je Agencija zaprimila 2. listopada 2014.

Popis svih poduzetnika priređivača igara klađenja u Republici Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2013. sukladno podacima Porezne uprave:

1. Bolus d.o.o., Zagreb, Črnomerec 29
2. Favorit sportska kladionica d.o.o., Zagreb, Karlovačka cesta 24
3. Germania sport d.o.o., Zagreb, Radnička cesta 34/A,
4. Hattrick d.o.o., Dugopolje, Sv. Leopolda Mandića 14,
5. Hrvatska lutrija d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 72,
6. Pelikan kladionice d.o.o., Zagreb, Branimirova 29,
7. Prva sportska kladionica d.o.o., Zagreb, Planinska 13, i
8. Super Sport d.o.o., Zagreb, Krčka 18/d.

Pelikan kladionice d.o.o. prestao je priređivati igre klađenja sa datumom 25. travnja 2014. odnosno od 25. travnja 2014. ne posluje na mjerodavnom tržištu, a nikada nije bio član Udruge.

Agencija je u tablici 1. prikazala ukupne prihode priređivača igara na sreću-klađenja u Republici Hrvatskoj u 2012., 2013. i 2014. sukladno financijskim izvješćima poduzetnika dostavljenim Agenciji u razdoblju od 17. travnja do 5. svibnja 2015., te podacima objavljenim na mrežnim stranicama FINE.

Tablica 1. Ukupni prihodi poduzetnika priređivača igara na sreću - klađenja u Republici Hrvatskoj u 2012., 2013. i 2014. godini.

R.br	Poduzetnik	UKUPNI PRIHODI U 2012. (u kn, bez PDV-a)	TRŽIŠNI UDJEL (u %)	UKUPNI PRIHODI U 2013. (u kn, bez PDV-a)	TRŽIŠNI UDJEL (u %)	UKUPNI PRIHODI U 2014. (u kn, bez PDV-a)	TRŽIŠNI UDJEL (u %)
1.	2.	3.	4.	5.	6.		
1.	Hrvatska lutrija d.o.o.	457.641.120	41,39	508.244.000	35,77	484.271.000	30,55
2.	Super Sport d.o.o.	335.721.624	30,36	471.402.515	33,18	482.495.240	30,43
3.	Prva sportska kladionica d.o.o.	114.901.645	10,39	172.233.108	12,12	186.503.000	11,76
4.	Hattrick d.o.o.	84.755.096	7,67	111.086.357	7,82	299.132.000	18,87
5.	Germania sport d.o.o.	58.974.265	5,33	65.691.037	4,62	74.500.748	4,70
6.	Bolus d.o.o.	26.983.444	2,44	27.984.538	1,97	27.655.312	1,74
7.	Favorit sportska kladionica d.o.o.	26.758.150	2,42	64.166.185	4,52	30.868.081	1,95
	Ukupno	1.105.735.344	100,00	1.420.807.740,00	100,00	1.585.425.381	100,00

Izvor: Podnesci poduzetnika zaprimljeni u Agenciji u razdoblju od 17. travnja do 5. svibnja 2015.

Fina javna objava <http://rgfi.fina.hr>

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Iz tablice 1. vidljivo je kako je u svim promatranim godinama (2012., 2013. i 2014.) najveće ukupne prihode ostvario poduzetnik Hrvatska Lutrija s tržišnim udjelom od 41,39% u 2012., 35,77% u 2013. i 30,55% u 2014. godini. Sljedeći poduzetnik je Super Sport s 30,36% tržišnog udjela u 2012., 33,18% tržišnog udjela u 2013. i 30,43% u 2014. godini. Treći poduzetnik po tržišnom udjelu u 2012. i 2013. je PSK sa udjelom od 10,39% u 2012. i 12,12% u 2013. dok s 11,76% tržišnog udjela u 2014. zauzima 4. mjesto po ostvarenom tržišnom udjelu mjereno prema kriteriju ukupno ostvarenih prihoda.

Agencija je u tablici 2. prikazala ukupne prihode ostvarene na mjerodavnom tržištu u 2013. i 2014. Prihode priređivača igre na sreću - klađenja čini razlika između ukupne uplate igrača i ukupne isplate dobitaka igračima.

Tablica 2. Prihodi poduzetnika ostvareni od priređivanja igara na sreću - klađenja u Republici Hrvatskoj u 2013. i 2014. godini.

R.br	Poduzetnik	PRIHOD OD PRIREĐIVANJA IGARA NA SREĆU- KLAĐENJA U 2013. (u kn, bez PDV-a)	TRŽIŠNI UDJEL (u %)	PRIHOD OD PRIREĐIVANJA IGARA NA SREĆU- KLAĐENJA U 2014. (u kn, bez PDV-a)	TRŽIŠNI UDJEL (u %)
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Super Sport d.o.o.	[...]	[40-50]	[...]	[40-50]
2.	Prva sportska kladionica d.o.o.	[...]	[10-20]	[...]	[10-20]
3.	Hattrick d.o.o.	[...]	[10-20]	[...]	[10-20]
4.	Hrvatska lutrija d.o.o.	[...]	[10-20]	[...]	[10-20]
5.	Germania sport d.o.o.	[...]	[5-10]	[...]	[5-10]
6.	Favorit sportska kladionica d.o.o.	[...]	[0-5]	[...]	[0-5]
7.	Bolus d.o.o.	[...]	[0-5]	[...]	[0-5]
	Ukupno	[...]		[...]	

Izvor: Podnesci poduzetnika zaprimljeni u Agenciji u razdoblju od 10. lipnja do 23. lipnja 2015.

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Iz tablice 2. proizlazi kako je na mjerodavnom tržištu priređivanja igre na sreću - klađenja najveći prihod a ujedno i najveći tržišni udjel ostvario poduzetnik Super Sport s tržišnim udjelom od [40-50]% u 2013. i [40-50]% u 2014. Sljedeći je poduzetnik PSK s tržišnim udjelom od [10-20]% u 2013. odnosno [10-20]% u 2014. Treći poduzetnik prema ostvarenom tržišnom udjelu je Hattrick s tržišnim udjelom od [10-20]% u 2013. odnosno [10-20]% u 2014. Iako je poduzetnik Hrvatska lutrija najveći poduzetnik prema ukupnim ostvarenim prihodima, na mjerodavnom tržištu priređivanja igre na sreću - klađenja navedeni poduzetnik je četvrti s tržišnim udjelom od [10-20]% u 2013. i [10-20]% u 2014.

Nadalje, članovi Udruge su svi poduzetnici koji se bave djelatnošću priređivanja igre na sreću - klađenja izuzev Hrvatske lutrije te je razvidan njihov visoki zajednički tržišni udjel koji je u 2013. iznosio [80-90]% a u 2014. [80-90]% na utvrđenom mjerodavnom tržištu.

5. Zapisnik sa izvanredne sjednice Skupštine Udruge sportskih kladionica održane 26. ožujka 2014. i Obavijest o promjeni obračuna manipulativnih troškova od 28. ožujka 2014.

Agencija je izvršila uvid u preslike zapisnika sa sjednica Udruge održanih u 2013. i 2014. godini te utvrdila kako se u zapisniku sa izvanredne sjednice Skupštine Udruge sportskih kladionica održane 26. ožujka 2014. u sjedištu Udruge u Zagrebu, Radnička cesta 34/A u 15,00 sati, navodi sljedeće, citat:

„Zaključak: svi nazočni su suglasni da se prilikom ove izmjene zakona, izvrši promjena u obračunu manipulativnih troškova, tako da će se isti obračunavati po istom principu kao što Ministarstvo obračunava mjesečnu naknadu od 5%. Prijedlog je da se uputi i službeni dopis Hrvatskoj lutriji u vezi navedenog.“

Prethodno citiranom zaključku, u zapisniku se također navodi prijedlog odluke, citat:

„Goran Đurić predlaže da se MT (manipulativni trošak) računa od uloga 5% ako se svi slažu, te da se na listiću promijeni naziv umjesto MT naknada.“

Uvidom u popis nazočnih koji se nalazi u navedenom zapisniku, Agencija je utvrdila kako je na sjednici Udruge održanoj 26. ožujka 2014., sudjelovalo ukupno osam osoba. Uz predstavnike šest kladionica (Bolus, Favorit, Germania sport, Hattrick, PSK i Super Sport), sudjelovala je i Marina Habuš, tajnica Udruge. Prethodno navedeni Goran Đurić je sudjelovao kao predstavnik poduzetnika Super Sport.

U Obavijesti o promjeni obračuna manipulativnih troškova od 28. ožujka 2014. koju je Udruga dostavila Hrvatskoj Lutriji navodi se, citat:

„Svi članovi udruge jednoglasno su usvojili prijedlog novog obračuna manipulativnih troškova, a koji bi se obračunavao po istom principu kao što porezna uprava obračunava mjesečnu naknadu od 5% odnosno manipulativni trošak bi se obračunavao na način da bi osnovica za obračun bio sam ulog (5% od uloga).“

Dalje u obavijesti stoji, citat: *„Kako ste i Vi priređivač igre na sreću klađenje, pozivamo Vas da razmotrite izneseni prijedlog te da se također odlučite za navedenu metodu obračuna.“*

Navedeni zapisnik sa sjednice Udruge održane 26. ožujka 2014. i Obavijest od 28. ožujka 2015. ukazuju na činjenicu da su se članovi Udruge koji su prisustvovali navedenoj sjednici dogovorili oko načina obračuna MT-a koji će sve članice Udruge primjenjivati od 1. travnja 2014. nadalje, a koji dogovor predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 8. ZZTN-a.

6. Manipulativni trošak

Osim očitovanja i podataka zatraženih od stranaka u predmetnom postupku, Agencija je dopisima od 27. svibnja 2015. zatražila i podatke o poslovanju i pružanju usluga priređivanja igara na sreću – klađenja od Hrvatske Lutrije, Pelikan kladionice d.o.o. i Udruge sportskih kladionica, a zatražena očitovanja i podatke, navedeni poduzetnici su dostavili između 10. i 15. lipnja 2015., a Udruga sportskih kladionica je dostavila dodatno očitovanje u spis 15. srpnja 2015.

Agencija je na primjerima uplate 25,00 i 100,00 kuna te kvote 2,00 projicirala obračun MT-a sukladno metodologiji koju su kladionice primjenjivale prije 1. travnja 2014. te metodologiji utvrđenoj na sjednici Udruge sportskih kladionica od 26. ožujka 2014. Navedeni izračuni prikazani su u tablici 3. i 4.

Tablica 3. Izračun igre na sreću - klađenja i obračun MT na primjeru uplate 25,00 kn i kvote 2,00

R.BR	Obračunsko razdoblje	UPLATA (kn)	MANIPULATIVNI TROŠAK (5%)(kn)	ULOG (kn)	KVOTA	EVENTUALNI DOBITAK (kn)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7. (5. X 6.)
1.	Do 1. travnja 2014.	25,00	1,19	23,81	2,00	47,62
2.	Od 1. travnja 2014.	25,00	1,25	23,75	2,00	47,50
3.	Razlika		-0,06	0,06		0,12

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Tablica 4. Izračun igre na sreću - klađenja i obračun MT na primjeru uplate 100,00 kn i kvote 2,00

R.BR	Obračunsko razdoblje	UPLATA (kn)	MANIPULATIVNI TROŠAK (5%)(kn)	ULOG (kn)	KVOTA	EVENTUALNI DOBITAK (kn)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7. (5. X 6.)
1.	Do 1. travnja 2014.	100,00	4,76	95,24	2,00	190,48
2.	Od 1. travnja 2014.	100,00	5,00	95,00	2,00	190,00
3.	Razlika		-0,24	0,24		0,48

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Iz tablice 3. i 4. razvidno je kako je nova metodologija obračuna MT-a koju primjenjuju članice Udruge u konačnici višestruko povoljnija za priređivače igre klađenja u odnosu na metodologiju obračuna MT-a koja je primjenjivana prije 1. travnja 2014.

Iako se u zapisniku sa izvanredne sjednice Skupštine Udruge sportskih kladionica održane 26. ožujka 2014. kao i u Obavijesti Udruge upućenoj Hrvatskoj Lutriji 28. ožujka 2015. navodi kako su svi članovi udruge jednoglasno usvojili prijedlog novog obračuna MT-a, a koji bi se obračunavao po istom principu kao što porezna uprava obračunava mjesečnu naknadu od 5% odnosno MT bi se obračunavao na način da bi osnovica za obračun bio sam ulog (5% od uloga) navedeno ne odgovara utvrđenom stanju na mjerodavnom tržištu nakon 1. travnja 2014., a također ne odgovara načinu na koji porezna uprava naplaćuje mjesečnu naknadu od 5%. Naime, iako se u zapisniku i Obavijesti Udruge navodi kako će se novi obračun MT-a obračunavati po principu 5% od uloga, analiza tržišta kao i analiza metode obračuna MT na način kako ga naplaćuje porezna uprava ukazuje da je u stvari osnovica za novi obračun MT-a 5% od uplate.

Prije 1. travnja 2014., članice Udruge su visinu MT-a obračunavale u visini 5% od uloga ($MT = 0,05 * ULOG$ ili $MT = 0,047619 * UPLATA$).

Novim obračunom MT-a, članice Udruge osim što naplaćuju veće iznose MT-a, one ujedno smanjuju i potencijalnu zaradu igrača odnosno njihov eventualni dobitak, te su time i ukupni prihodi (razlika između uplata i isplata) članova Udruge veći. Prilikom obračuna MT-a, navedenih 5% MT-a članice Udruge obračunavaju na način da MT (5%) pomnože sa primljenom uplatom ($MT = 0,05 * UPLATA$) te se tako dobiveni iznos MT oduzima od iznosa uplate, a ostatak uplate (ulog) se množi sa odabranom kvotom. S obzirom na to da je početni ulog (zbog većeg MT-a) manji, tada je i potencijalni dobitak igrača manji. Navedeno proizlazi i iz izračuna napravljenih u tablicama 3. i 4. gdje proizlazi da je eventualni dobitak koji ostvare igrači za 0,2% manji ukoliko se primjenjuje metoda obračuna MT sukladno Odluci Udruge u odnosu na metodu obračuna MT-a korištenu prije 1. travnja 2014.

Navedena metodologija obračuna MT-a, koju su stranke dogovorile na sjednici Udruge 26. ožujka 2014. i počele primjenjivati 1. travnja 2014., istovjetna je iznosu mjesečne naknade koju su sukladno članku 51. stavku 3. Zakona o igrama na sreću dužni plaćati priređivači igara na sreću, u iznosu od 5% od osnovice, koju čini ukupan iznos zaprimljene uplate (ulog + manipulativni trošak).

Naime, sukladno članku 51. Zakona o igrama na sreću, priređivač je dužan u korist državnog proračuna plaćati i mjesečnu naknadu u iznosu od 5% od osnovice, koju čini ukupan iznos uplate, i to zaključno petnaestoga dana u tekućem mjesecu za prethodni mjesec. Navedena odredba postojala je i prije izmjena navedenog zakona koje su stupile na snagu 1. travnja 2014., odnosno navedena odredba nije izmijenjena Zakonom o izmjenama Zakona o igrama na sreću koji je stupio na snagu 1. travnja 2014., već je na snazi od 1. siječnja 2010.

Ovdje je bitno naglasiti da obveza plaćanja godišnje naknade u fiksnom iznosu iz članka 31. i mjesečne naknade iz članka 51. stavka 3. Zakona o igrama na sreću, postoji neovisno o tome obračunavaju li priređivači igara na sreću MT ili ne. Naime, hoće li obračunavati MT prilikom uplate klađenja (i u kojem iznosu), ovisi isključivo o priređivaču igara klađenja.

Sukladno članku 46. Pravilnika o prostornim i tehničkim uvjetima za priređivanje igara na sreću u casinima, automatima i na uplatnim mjestima kladionica («Narodne novine», broj 38/10 i 69/11), ako uplatni listić sadržava MT-ove za priređivanje igre klađenja, ti troškovi ulaze u osnovicu za plaćanje mjesečne naknade za priređivanje igre na sreću klađenja.

Agencija je od stranaka u postupku zatražila dostavu podataka o prihodu ostvarenom od obračuna MT-a u razdoblju od dana uvođenja nove metodologije obračuna MT-a, odnosno od travnja 2014. do lipnja 2015., te podatak o ukupnim uplatama igrača na igre klađenja u kojima se obračunava MT u istom vremenskom razdoblju. Sukladno očitovanjima stranaka u postupku, od travnja 2014. do lipnja 2015. ukupne uplate igrača u igrama klađenja u kojima se obračunava MT iznosile su [...] kuna, a naplaćeno je [...] kuna MT-a.

Ukoliko se na navedeni ukupni iznos uplate za razdoblje od travnja 2014. do lipnja 2015. primjeni metodologija obračuna MT-a koju su stranke u postupku koristile do 1. travnja 2014., prihod od MT-a u tom slučaju iznosio bi [...] kuna. Dobivena razlika od [...] kuna predstavlja veći iznos MT-a naplaćen primjenom nove metodologije obračuna MT u odnosu na staru metodologiju obračuna MT-a u primjeni do 1. travnja 2014.

7. Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Sukladno članku 48. stavku 1. ZZTN-a, Agencija je dužna strankama u postupku prije zakazivanja usmene rasprave dostaviti pisanu Obavijest o preliminarno utvrđenim

činjenicama u postupku, kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima.

Stoga je Agencija, nakon što je utvrdila relevantne činjenice i okolnosti, na temelju članka 48. ZZTN-a dostavila strankama Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku klase: UP/I 034-03/2015-01/010, urbroja: 580-09/64-2015-043 od 30. srpnja 2015., kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim utvrđenim činjenicama i okolnostima te je pozvala stranke da u roku od mjesec dana od dana primitka Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku u pisanom obliku dostave svoje primjedbe, kao i da predlože eventualno saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

U Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, ističe se kako dotad utvrđene činjenice ukazuju na to da su se na sjednici Udruge održanoj 26. ožujka 2014. stranke dogovorile o budućem načinu obračuna manipulativnog troška na igre na sreću – klađenje, koji je sastavni dio cijene, a što predstavlja povredu odredbe članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Agencija je u vremenskom razdoblju od 7. do 9. rujna 2015. zaprimila očitovanja stranaka na gore navedenu Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku.

7.1. Očitovanje poduzetnika Bolus

Podneskom od 9. rujna 2015., Bolus se u očitovao na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u bitnome navodeći kako Agencija pogrešno temelji svoje zaključke na sadržaju zapisnika Udruge i objektivnom umanjuju potencijalne zarade korisnika kladioničarskih usluga, a ne uzimajući u obzir razloge postojanja Udruge (zaštita ciljeva i promicanje interesa članova čiji je cilj i stjecanje dobiti), aleatornost kao bitno obilježje ugovora na sreću, te zanemaruje navodne štetne radnje. Zbog aleatornosti ugovora na sreću, kako navodi Bolus, kompetitivnost između priređivača igara u odnosu na igrače ostvaruje se kroz tečaj klađenja.

Kompletan iznos uplate (ulog + MT) je primitak u slučaju da igrač ne odigra dobitnu kombinaciju. U takvoj situaciji, kada je dobitak isključivo potencijalan i primjenjuje se na cca 95% uplate i to dobitnog listića, držati da povećanje prihoda kroz umanjene osnovice za dobitak na dobitnom listiću od cca 0,2% samo po sebi predstavlja cilj zabranjenog sporazuma i narušava tržišno natjecanje, naveo je Bolus, ne čini se opravdanim niti logičnim. Slijedom iznijetog, Bolus smatra kako se eventualna dobit od novog obračuna MT treba primjenjivati samo na dobitne listiće, te je povećanje 0,2% zanemarivo. S druge strane, novim načinom obračuna MT-a i njegovim usklađivanjem s mjesečnom obvezom od 5% pojednostavljuje se knjigovodstvo, prijava i plaćanje mjesečne obveze, a suštinski ne donosi do takve promjene u konačnoj cijeni koja bi bila od ikakvog značaja igraču.

7.2. Očitovanje poduzetnika Favorit

Podneskom od 9. rujna 2015. Favorit se očitovao kako je Agencija pogrešno zaključila kako je riječ o zabranjenom sporazumu iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a, te sukladno Favoritu predmetno određivanje načina obračuna MT-a od strane članica Udruge treba promatrati isključivo kao ugovor o standardizaciji u smislu Smjernica EK o horizontalnim sporazumima.

Favorit je naveo kako iz Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku nije razvidno je li riječ o dogovoru o cijeni ili o zabranjenoj razmjeni informacija, te je li riječ o povredi prava tržišnog natjecanja prema cilju ili prema posljedici (cca [...] kuna).

Smatra da je Agencija pogrešno utvrdila prirodu MT-a. U kontekstu svrhe pravila o zaštiti tržišnog natjecanja, MT nije dio cijene u uslugama klađenja, te standardiziranje obračuna istoga ne može niti dovesti do fiksiranja cijena kao povrede iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a. S obzirom na posebnosti industrije sportskog klađenja, ovakva standardizacija je nužna i prokompetitivna. U industriji sportskog klađenja cijena nije i ne može biti ulog koji potrošači uplaćuju prilikom klađenja već je to koeficijent, jer potrošač sam proizvoljno određuje koliki će biti ulog, dok koeficijent određuju kladionice. Uplata predstavlja samo bazu na koju se primjenjuju koeficijenti. Stoga se element tržišnog natjecanja među konkurentima na mjerodavnom tržištu temelji na razlici u koeficijentima koje nude priređivači igara. Iako priređivači igara imaju slobodu određivanja MT-a, MT ne predstavlja dobit poduzetnika već se radi o iznosu koji se naplaćuje kako bi se mogao uplatiti u korist državnog proračuna.

Da Udruga nije provela inicijativu da se standardizira način obračuna MT-a te da se tržišno natjecanje osim koeficijentima provodi i kroz različito obračunavanje MT-a, navedeno bi postupanje, sukladno navodima Favorita, onemogućilo bilo kakvo tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu. Naime, navodi Favorit, u tom slučaju potrošači ne bi mogli jednostavno i transparentno usporediti ponude i vidjeti koji priređivač nudi oklade s najvećim potencijalnim dobitkom, jer bi morao uzeti u obzir različite baze. Isto tako poduzetnici bi mogli stalno „transparentno“ snižavati koeficijente a paralelno modificirati iznos MT-a tako da anuliraju bolje nove koeficijente te time zavaravaju potrošače promotivnim potezima kao što bi primjerice moglo biti povećanje koeficijenata.

Nadalje, u slučaju da se dogovor o promjeni obračuna MT-a promatra kao zabranjeni horizontalni sporazum o načinu obračuna MT-a ili kao usklađeno djelovanje razmjernom informacija, Favorit je naveo kako su četiri uvjeta iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a ispunjena:

1. primjena iste baze omogućava jednostavniju i transparentniju tržišnu utakmicu temeljem koeficijenata, te time potiče integriranje tržišta i vodi do većeg izbora za potrošače. Prema točki 309 Smjernica, da bi se navedeni pozitivni učinci ostvarili, informacije o standardizaciji moraju biti efektivno dostupne svima koji se žele uključiti na predmetno mjerodavno tržište- članovi Udruge su pozvali Hrvatsku Lutriju (kao jedinog poduzetnika na mjerodavnom tržištu koji nije bio član Udruge u vrijeme sjednice 26. ožujka 2014.) da sudjeluje u predmetnoj standardizaciji;
2. razmjerna korist potrošačima - primjerice, za 24 lipe veći trošak na, u okvirima prosječnih uplata, velik ulog od 100 kuna potrošači dobivaju korist od mogućnosti jednostavne transparentne procjene koeficijenata na 80-90% mjerodavnog tržišta (preostali dio tržišta na kojem potrošači nemaju ovu mogućnost su kladionice u mreži Hrvatske Lutrije);
3. ograničenja koja proizlaze iz standardizacije neophodna su za postizanje željenih ciljeva. Učinak novog načina obračuna MT-a je u usporedbi s cijelim mjerodavnim tržištem vrlo malen. Navedeni iznos se naplaćuje u ime naknade koja se uplaćuje u korist državnog proračuna. Primjerice na uplatu od 100 kuna, povećanje od 24 lipe je relativno neznatno i sigurno ne bi odvratili pojedinca od klađenja, pogotovo kad se uzme u obzir pozitivan učinak standardizacije koji se time dobiva. Iznos od cca. [...] kuna na koliko je na cijelom mjerodavnom tržištu uprihođeno temeljem novog načina uplate MT-a je, kada se podijeli između poduzetnika, mali iznos, koji, u konačnici, poduzetnici niti ne zadržavaju u svojoj dobiti nego smo uplaćuju u korist državnog proračuna. Novi iznos je izjednačen s iznosom koji priređivači trebaju uplatiti u državni proračun dakle povećanje je unutar nužnog iznosa.;
4. navedena standardizacija ne dovodi do smanjenja tržišne utakmice među konkurentima niti eliminacije konkurenata s tržišta već upravo suprotno – omogućava jednostavniju, transparentniju i dinamičniju tržišnu utakmicu.

Slijedom svojih navoda, Favorit je predložio da Agencija donese rješenje sukladno članku 58. stavku 1. točki 3. ZZTN-a kojim se utvrđuje da stranke u postupku nisu u predmetnom slučaju narušile tržišno natjecanje sklapanjem zabranjenog sporazuma.

7.3. Očitovanje poduzetnika Germania Sport

U očitovanju na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku od 9. rujna 2015., Germania Sport negirala je činjenicu sklapanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a. Navela je kako je točno da isključivo o priređivaču ovisi hoće li i u kojem iznosu obračunavati MT na igre klađenja, te da mjesečna naknada iz članka 51. stavka 3. Zakona o igrama na sreću postoji neovisno o tome obračunavaju li priređivači igara na sreću MT ili ne. Međutim, Germania Sport kao i svi ostali priređivači igre klađenja, od 2000. obračunava MT, a percepcija igrača je da MT predstavlja mjesečnu naknadu koju priređivači plaćaju u korist državnog proračuna.

Promjena obračuna MT isključivo je posljedica promjena u Zakonu o igrama na sreću kojim se promjenama uvodi oporezivanje dobitaka. Da nije došlo do promjene zakonskih propisa, ne bi došlo do izmjene načina obračuna MT-a. Isključivi razlog održavanja sjednice Udruge 26. ožujka 2014. je promjena Zakona, a ne utvrđivanje novog obračuna MT-a.

Obračun MT-a je bio spomenut na predmetnoj sjednici Udruge, ali navedeni prijedlog i navodno donesena odluka o novom obračunu po kojem bi osnovica bio sam ulog je već bila u primjeni pa je stoga pogrešan zaključak Agencije da je u konkretnom slučaju bila riječ o dogovoru odnosno razmjeni informacija o budućem poslovanju, jer je bila riječ o već postojećem, a ne budućem poslovanju.

Germania Sport je istaknula kako od 1. travnja 2014. nije obračunavala niti sada obračunava MT na klađenja tijekom trajanja događaja (klađenje uživo), pa je stoga u odnosu na navedenu vrstu igara na sreću pogodovala igračima s obzirom da je donošenjem odluke o obračunu 0% MT-a na klađenje uživo povećala višestruko dobitak igrača i time smanjila svoje prihode. S obzirom na to da je mjerodavno tržište priređivanja igara na sreću – klađenja, a Germania Sport kod igara klađenja uživo nije primjenjivala obračun MT-a od 5% na uplatu, proizlazi kako Germania Sport nije u navedenom pogledu postupala u skladu s navodno sklopljenim zabranjenim sporazumom za koje se terete poduzetnici.

Germania Sport je navela kako je riječ o specifičnoj djelatnosti i specifičnoj „cijeni“, jer sam igrač odlučuje koliki će iznos (cijene) uplatiti za određen događaj, dok MT ne utječe na visinu cijene, već na visinu eventualnog dobitka igrača „proizvoda“ kojeg će priređivači isplatiti igraču ukoliko bude imao dobitni listić.

Iznos eventualnog dobitka ovisi o koeficijentu, broju događaja, eventualnim bonusima i drugom. Stoga, ukoliko igrač ne ostvari potencijalni dobitak odnosno ako uplaćeni listić bude gubitak, sasvim je irelevantna činjenica je li, i kojem iznosu i kojom metodom obračunat MT. U konkretnom slučaju zbog specifičnosti djelatnosti, ne može se govoriti o cijeni koju plaćaju potrošači za robu i uslugu za koju znaju sigurno da će je dobiti.

Slijedom navedenog, Germania Sport navodi kako se odnos između promjene obračuna MT-a ne može promatrati sa stanovišta „cijene“ svih listića, već se MT i potencijalni dobitak igrača može sagledavati i uspoređivati samo u odnosu na dobitne listiće (kao proizvod priređivača kojeg je priređivač dužan isporučiti (isplatiti) igraču), a ne i na gubitne listiće.

Germania Sport je u razdoblju od 1. travnja 2014. do kraja kolovoza 2015. svojim bonusima znatno povećavala moguće dobitke igrača te je s navedenog stajališta pogodovala igračima. Istovremeno Germania Sport već nekoliko godina posluje s gubicima te bi bilo kakvo izricanje upravno kaznene mjere Germanii Sportu prouzročilo teškoće u poslovanju i probleme u daljnjem poslovanju.

Sukladno navodima Germanii Sporta, postupanje članica Udruge je posljedica nehaja jer je očito da bi svi priređivači igara na sreću klađenja uskladili metodu obračuna MT-a na način

da se obračunava na iznos od 5% od uplate s 1. travnja 2014. zbog izmjene zakonskih propisa, budući da je i Hrvatska lutrija odmah nakon izmjene svojih općih pravila, također izmijenila metodu obračuna MT-a.

7.4. Očitovanje poduzetnika Hattrick i PSK

Podneskom od 7. rujna 2015. Hattrick i PSK su istaknuli kako je mjerodavno tržište preširoko utvrđeno te da se u konkretnom slučaju ne može raditi o samo jednom tržištu. Hattrick primjerice ne naplaćuje MT na virtualne utrke, a PSK ne naplaćuje MT na virtualne utrke na samoposlužnim uređajima, te smatraju da je mjerodavno tržište potrebno dodatno raščlaniti. Ovakvim utvrđenjem obuhvaćena su i tržišta na kojima se ovi poduzetnici ne mogu teretiti za predmetnu povredu pravila tržišnog natjecanja.

Iako je obveza uplate 5% od ukupne uplate u državni proračun na snazi još od 2010. ona do 1. travnja 2014. nije mijenjana iz više razloga. Naime, u to se vrijeme mjesečna naknada nije iskazivala na uplatnim listićima već se plaćala jednom mjesečno. Kad je uvedena mjesečna naknada, MT na igre na koje se naplaćivao, zaračunavao se na već ustaljeni način, a razlika između MT i mjesečne naknade iznosom nije bila velika. Izmjena izračuna MT-a i njegovog iskazivanja na uplatnim listićima zahtijevala je i izmjenu tehničkog, odnosno informatičkog sustava poduzetnika, a što nije bilo isplativo uslijed činjenice da se radilo o maloj razlici.

Hattrick i PSK su stoga naglasili kako nikad nisu tvrdili da je do izmjena MT došlo zato što su tadašnje zakonske izmjene uvele mjesečnu naknadu ili mijenjale njen iznos, nego zato jer su zakonske izmjene obvezale poduzetnike na izračun i iskazivanje poreza na dobitak na svakom listiću, čiji se izračun upravo temelji na iznosu uplate.

Iako zakon ne poznaje MT, isti predstavlja industrijski standard u brojnim zemljama Europske unije, uvijek služi za prelijevanje poreznog opterećenja na igrače i zato ga priređivači igara obračunavaju na isti način. Priređivači igara na sreću su počeli uvoditi MT i prije uvođenja mjesečne naknade iz članka 51. stavka 3. Zakona o igrama na sreću, a budući da su uvođenje iste očekivali. Promjena MT-a nije za rezultat imala nikakav poremećaj na tržištu u smislu smanjene potražnje za predmetnim uslugama.

Hattrick i PSK također su naveli kako Agencija treba uzeti u obzir ponašanje potrošača koje je takvo da oni većinom vrše uplate u „okruglim“ iznosima, što je navika koja se nije mijenjala niti će se promijeniti neovisno o MT-u. Primjerice, potrošači koji su uplaćivali 50 kuna prije izmjene obračuna MT-a, i dalje uplaćuju 50 kuna, iako im je ulog sada nešto manji. U tom smislu, jedina razlika, odnosno korist koju su poduzetnici ostvarili od novog iznosa MT-a jest MT kod dobitnih listića.

Uzimajući u obzir ukupni prihod koji je svaki od dva poduzetnika ostvario kroz MT na dobitnim listićima u razdoblju od 1. travnja 2014. do 31. svibnja 2015., kao i prihod koji bi na tim listićima bio ostvaren da je zadržan stari način obračuna, kod oba poduzetnika radi se o iznosima koji, na godišnjoj razini predstavljaju manje od 0,2% prihoda poduzetnika iz igara na sreću – klađenja.

Iako su svi članovi Udruge promijenili obračun MT-a sa 1. travnja 2014., riječ je o samostalnoj odluci svakog od poduzetnika. Hattrick i PSK ističu da u tri radna dana od 26. ožujka 2014. do 1. travnja 2014., svi poduzetnici nisu mogli ostvariti sve tehničke preduvjete, odnosno izvršiti potrebne dodatne tehničke izmjene svojih informatičkih sustava. U tom smislu poduzetnici ne bi imali nikakvu korist ni od dogovaranja o načinu obračuna MT tek tri dana pred uvođenje izmjena, a još manje od razmjene informacija o takvom skorom izmijenjenom načinu obračuna.

7.5. Očitovanje poduzetnika Super Sport

Podneskom od 9. rujna 2015. Super Sport se očitovao kako u predmetnoj upravnoj stvari nije riječ o zabranjenom sporazumu, a budući da zapisnik sa sjednice Udruge od 26. ožujka 2014. kao i Obavijest upućena Hrvatskoj Lutriji 28. ožujka 2014. nije dokaz postojanja zabranjenog sporazuma jer je u istima naznačeno kako će članice Udruge obračunavati MT u visini 5% od uloga, a što je ustvari i bilo do 1. travnja 2014.

Sukladno navodima Super Sporta, promjena obračuna MT-a ne utječe na konkurentnost, već na konkurentnost utječu neki drugi faktori. MT nije element cijene već je cijena tečaj. Da je MT cijena ili sastavni element cijene te da njegova naplata, visina i način obračuna utječu na tržišno natjecanje i konkurentnost poduzetnika, trgovačko društvo koje MT naplaćuje na sve igre na sreću – klađenje ne bi imalo tržišni udio od oko 50%, s obzirom da igrači mogu oklade vršiti kod poduzetnika koji na određenu igru ne naplaćuju MT, a to očito nije njihov izbor. Stoga, zaključuje Super Sport, bez obzira na izvršenu promjenu u načinu obračuna MT-a potrošači i dalje imaju cjenovni izbor.

Super Sport je osporio izračun Agencije koji se odnosi na razliku u prihodu ostvarenom od naplate MT-a prema načinu obračuna koji je korišten prije 1. travnja 2014. i od 1. travnja 2014. nadalje, a sukladno kojem razlika u prihodu od MT-a iznosi [...] kuna. Sukladno navodima Super Sporta, predmetna promjena u načinu obračuna MT-a rezultirala je razlikom u prihodu od MT-a samo u slučaju dobitnih listića, dok gubitni listići nisu relevantni za izračun jer u slučaju gubitnih listića igrač gubi cijelu uplatu, neovisno o tome koliki je omjer uloga i MT-a unutar uplate.

Odluka o promjeni načina obračuna MT-a donesena je samostalno i sukladno članku 14. Pravila igre na sreću klađenja od 18. srpnja 2000., u kojima je Super Sport predvidio obračun MT-a u visini od 5% od uplate.

Trenutak uvođenja promjene obračuna MT-a vezan je isključivo uz stupanje na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću koji je uveo promjenu u odnosu na poreze na dobitke koje su od svakog priređivača igara zahtijevale izmjene računalnog programa za izradu, obradu i ispis listića. Kako je svako zadiranje u računalni program iznimno zahtjevno i povezano s velikim financijskim izdacima, logično je bilo u tom trenutku izvršiti sve planirane promijene, pa tako i način obračuna MT-a.

8. Usmena rasprava

Radi pružanja mogućnosti strankama da se u postupku očituju o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rješenja, Agencija je 21. listopada 2015., sukladno odredbi članka 50. stavka 1. ZZTN-a, održala usmenu raspravu.

Na usmenoj raspravi su prisustvovali zakonski zastupnici i/ili opunomoćenici stranaka, koji su iskoristili svoje pravo da se očituju o činjenicama i okolnostima koje smatraju važnim za donošenje rješenja u ovoj upravnoj stvari.

Sve stranke u postupku su u cijelosti ostale kod svih svojih dosadašnjih očitovanja u predmetnom postupku, te su ista upotpunila kako slijedi:

Bolus je ponovno naglasio da se promjenom metodologije obračuna MT-a, a koji trošak je nesporno fakultativan, ne može tumačiti zabranjenim sporazumom zbog fakultativnosti, a da istodobno nije dogovorena i njegova primjena odnosno isključenje njegove primjene. Kako se radi o aleatornim ugovorima gdje ne postoji jednakost činidbi onda MT ne predstavlja niti

cijenu niti njezin obračunski element jer zbog karaktera samog ugovora prihod poduzetnika predstavlja ili kompletan iznos uplate ili njegov znatno veći gubitak. Zanimariva razlika u ostvarenim prihodima temeljem promijenjene metodologije ukazuje na nepostojanje cilja za zaključenje sporazuma koji bi ostvarivao obilježje iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Bolus je dopunio svoje očitovanje navodeći kako Agencija svakako treba uzeti u obzir činjenicu klađenja trećih priređivača na Internetu na koje igre se ne obračunava MT niti se plaća porez, te kada bi MT bio element konkurentnosti poduzetnika na tržištu tada nitko od poduzetnika koji su stranke u ovom postupku više ne bi poslovao na tržištu igara na sreću klađenja. Svaka osoba koja ima pristup Internetu u Republici Hrvatskoj može faktično igrati igre klađenja *online* kod bilo kojeg inozemnog priređivača igara klađenja pri čemu je naglasio kako je riječ o nelegalnom postupanju, ali koje unatoč tome i dalje egzistira u Republici Hrvatskoj. Samim time postoji alternativno tržište, koje je samo po sebi nelegalno iz razloga što za djelatnost priređivača igara na sreću – klađenje nisu ispunjene Zakonom propisane pretpostavke, a ne zbog djelatnosti kao takve.

Favorit je naveo kako je obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku neprecizna zbog preširoko utvrđenog mjerodavnog tržišta (s obzirom da aspekt virtualnog klađenja nije adekvatno analiziran), te jer je nejasno radi li se o usklađenom djelovanju razmjeno informacija ili sklapanju zabranjenog ugovora o standardizaciji između poduzetnika. Favorit smatra da je ovakvim postupanjem poduzetnicima smanjena mogućnost obrane u ovom postupku. MT se ne može smatrati dijelom cijene klađenja – cijena je, sukladno posebnostima same industrije sportskog klađenja, koeficijent koji daje sportska kladionica. Navedeni koeficijenti su jedina stavka koju kladionice same određuju te se isključivo temeljem razlika u koeficijentima poduzetnici mogu natjecati na mjerodavnom tržištu. Da bi tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu bilo učinkovito koeficijenti se moraju primijeniti na jednaku bazu. Bez istoga, potrošači ne bi mogli (bez kompleksnog matematičkog izračuna) utvrditi koji je poduzetnik zapravo najkonkurentniji u smislu povoljnosti koeficijenta klađenja. S obzirom da je jedinični trošak takve standardizacije gotovo neznatan, ne može negativno utjecati na tržišno natjecanje u smislu da bi u odsustvu istoga navike potrošača bile drugačije.

Vezano uz navode Bolusa o postojanju tržišta *online klađenja* kod inozemnih priređivača, Favorit je dodao kako navedena ponuda inozemnih Internet priređivača igara na sreću predstavlja supstitut potrošačima koji konzumiraju usluge na predmetnom mjerodavnom tržištu, faktično alternativno tržište, te je pozvao Agenciju da istu činjenicu uzme u obzir prilikom odlučivanja u ovom postupku.

Germania Sport se očitovala kako je isključivi razlog uvođenja novog načina obračuna MT-a bila promjena zakonskih propisa 1. travnja 2014. kojim se po prvi puta definira osnovica obračuna poreza na dobitke. Upozorila je na specifičnost tržišta igara na sreću i to osobito u pogledu cijene budući da se cijena ne može promatrati u uobičajenom smislu kao prilikom prodaje ili kupnje robe. Sam ulog određuje igrač, odnosno iznos koji će uplatiti, ono što je različito kod priređivača je eventualni dobitak koji ovisi o različitim činjenicama, na primjer koeficijentima, ponudama događaja, eventualnim bonusima i sličnom. Germania sport je u promatranom razdoblju uvela nekoliko bonusa kojima je mnogostruko povećala eventualne dobitke igrača. Germania Sport navodi kako postupanjem stranaka nije došlo do narušavanja tržišne utakmice na tržištu igra na sreću – klađenja, te da su stranke i dalje konkurentne. Od 1. travnja 2014. do danas nisu uvedene izmjene u načinu obračuna MT-a već je u slučaju igara klađenja uživo uveden MT nula posto, odnosno u slučaju navedenih igara uživo MT se ne naplaćuje.

Hattrick i PSK su posebno istaknuli kako je MT specifičan za industriju i u brojnim drugim članicama Europske unije, te i tamo predstavlja pretakanje poreznog opterećenja na igrača. Dana 1. travnja 2014. je došlo do izmjena Zakona kojima je osnovna promjena to što na

uplatnim listićima treba zasebno obračunati i iskazati porez na dobitak, a po metodologiji istovjetno je novom obračunu MT-a. Eventualna korist ostvarena novim obračunom jednaka je samo MT-u na dobitnim listićima, a što je gotovo zanemariv postotak prihoda poduzetnika. Konkurencija je jednako intenzivna kao ranije jer razlikovanja i fluktuacija u MT-u nemaju utjecaja na ponašanje igrača, budući da igrači gotovo uvijek uplaćuju okrugle iznose, a razlikovanje od par lipa po listiću zanemariv je u odnosu na njihov očekivani dobitak.

Super Sport je naglasio irelevantnost stavke MT-a u cijeni klađenja i u samom spominjanju na sjednici Udruge sportskih kladionica 26. ožujka 2014. godine. Pritom je naglasio kako je Zakon o izmjenama Zakona o igrama na sreću stupio na snagu 1. travnja 2014. godine i tada je počela primjena predmetnog načina obračuna MT-a, a takve izmjene je nemoguće uvesti u poslovanje u kratkom roku kao što je razdoblje od 26. ožujka 2014. do 1. travnja 2014., dakle da su stranke u ovom postupku uistinu sklopile sporazum na sjednici Udruge sportskih kladionica 26. ožujka 2014., navedene izmjene bilo bi nemoguće provesti do 1. travnja iste godine, a što jasno dokazuje da stranke nisu sklopile zabranjeni sporazum u smislu članka 8. ZZTN-a.

Beznačajnost spominjanja MT-a na sjednici Udruge ogleda se i u činjenici kako je na sjednici rečeno da će se MT u buduće obračunavati u iznosu od 5% od uloga, a što nikako nije buduća poslovna politika već postojeća praksa svih poduzetnika od samog uvođenja MT-a. Da su poduzetnici raspravljali o MT-u ili da im je takva rasprava bila cilj tada bi u zaključku trebalo stajati da će se visina MT-a izračunavati u iznosu od 5% od uplate. MT nije cijena niti bitan faktor u njezinu određivanju. Slikovito prikazano cijenu odnosno samo tržišno natjecanje i konkurentnost poduzetnika formiraju neki drugi čimbenici. Primjerice, igrač prvotno vrši okladu kod onog poduzetnika koji se prvi pojavio na tržištu. Kada se pojavi drugi poduzetnik igrač vrši okladu kod onog koji nudi povoljniji tečaj (dakle i dobitak) ukoliko nema velike razlike u samim tečajevima na okladu počinje utjecati i ponuda sportskih događaja, a uz navedeno na konkurentnost poduzetnika utječe i sama dostupnost odnosno lokacija poduzetnika.

Podneskom od 29. listopada 2015. Favorit je dostavio očitovanje o mogućim izmjenama u obračunu MT-a nakon 1. travnja 2015., u kojem je naveo kako je od 1. siječnja 2015. uvedena naplata MT-a za igru „Sretni gubitnik“ na koju se do tada nije naplaćivao, te da su od 16. lipnja 2015. pušteni u rad kladomati za loto i virtualne igre, te se na istima ne naplaćuje MT, odnosno ulog je jednak uplati.

9. Zabranjeni sporazum

Agencija je temeljem provedenog ispitnog postupka utvrdila kako su šest poduzetnika priređivača igara na sreću - klađenja, dogovorom o budućem načinu obračuna MT-a na igre klađenja u Republici Hrvatskoj, na izvanrednoj sjednici Udruge sportskih kladionica održanoj 26. ožujka 2014. sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a.

Agencija je izvršila uvid u preslike zapisnika sa sjednica Udruge održanih u 2013. i 2014. godini te utvrdila kako se u zapisniku sa izvanredne sjednice Skupštine Udruge sportskih kladionica održane 26. ožujka 2014. u sjedištu Udruge u Zagrebu, Radnička cesta 34A u 15,00 sati, navodi sljedeće, citat:

„Zaključak: svi nazočni su suglasni da se prilikom ove izmjene zakona, izvrši promjena u obračunu manipulativnih troškova, tako da će se isti obračunavati po istom principu kao što Ministarstvo obračunava mjesečnu naknadu od 5%. Prijedlog je da se uputi i službeni dopis Hrvatskoj lutriji u vezi navedenog.“

Navedeni zapisnik nedvojbeno ukazuje na činjenicu da su članovi Udruge koji su prisustvovali navedenoj sjednici međusobno razmjenjivali informacije o budućem načinu obračuna MT-a, te se dogovorili oko načina obračuna MT-a koji će sve članice Udruge primjenjivati od 1. travnja 2014. nadalje.

U Obavijesti o promjeni obračuna MT-a od 28. ožujka 2014. koju je Udruga dostavila Hrvatskoj lutriji navodi se, citat:

„Svi članovi udruge jednoglasno su usvojili prijedlog novog obračuna manipulativnih troškova, a koji bi se obračunavao po istom principu kao što porezna uprava obračunava mjesečnu naknadu od 5% odnosno manipulativni trošak bi se obračunavao na način da bi osnovica za obračun bio sam ulog (5% od uloga).“ te

„Kako ste i Vi priređivač igre na sreću klađenje, pozivamo Vas da razmotrite izneseni prijedlog te da se također odlučite za navedenu metodu obračuna.“

Nova metodologija obračuna MT-a, utvrđena na sjednici Udruge od 26. ožujka 2014., istovjetna je iznosu mjesečne naknade koju su sukladno članku 51. stavku 3. Zakona o igrama na sreću dužni plaćati priređivači igara na sreću, u iznosu od 5% od osnovice, koju čini ukupan iznos zaprimljene uplate (ulog + MT). Navedeno je Agencija utvrdila i uvidom u uplatne listiće priređivača igara na sreću.

Obveza plaćanja godišnje naknade u fiksnom iznosu koja propisana člankom 31. Zakona o igrama na sreću i mjesečne naknade iz članka 51. stavka 3. Zakona o igrama na sreću, postoji neovisno o tome obračunavaju li priređivači igara na sreću MT ili ne.

Hoće li obračunavati MT prilikom uplate klađenja (i u kojem iznosu), ovisi isključivo o priređivaču igara klađenja. Naime, MT, njegova visina i način obračuna nisu regulirani propisom, već ovise isključivo o volji priređivača igara na sreću. Navedeno su potvrdili i priređivači igara klađenja u svojim očitovanjima.

Isto tako, u dopisu Hrvatskoj lutriji klase: 461-05/14-01/14, urbroja: 513-07-21-01/14-2, od 16. travnja 2014., a koji je ista dostavila Agenciji u predmet klase: 034-08/2014-01/171, Porezna uprava je navela kako Zakonom o igrama na sreću nije propisana visina i način obračuna MT-a, već iste određuje sam priređivač.

Visina MT-a ovisi o načinu njegova obračuna, a budući da je MT sastavni dio cijene, način njegova obračuna utječe na visinu cijene usluge klađenja. Isto tako, za priređivača igara na sreću – klađenja je irelevantno je li listić dobitni ili gubitni, jer isti u svakom slučaju naplaćuju MT.

Člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti.

Sporazumima u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a smatraju se osobito ugovori, pojedine odredbe ugovora, usmeni ili pisani dogovori među poduzetnicima te usklađena praksa koja je posljedica takvih dogovora, odluke poduzetnika ili udruženja poduzetnika, opći uvjeti poslovanja i drugi akti poduzetnika koji jesu ili mogu biti sastavni dio ugovora i slično, neovisno o tome jesu li takvi sporazumi sklopljeni između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi) ili između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (vertikalni sporazumi).

U konkretnom slučaju, stranke su na sjednici Udruge održanoj 26. ožujka 2014. sklopile dogovor o budućem načinu obračuna MT-a, koji će početi primjenjivati 1. travnja 2014., te su

o navedenoj odluci obavijestile Hrvatsku Lutriju i pozvale istu da se odluči za navedeni način obračuna.

Nesporno je kako su članice Udruge dogovorile način obračuna MT-a koji je nepovoljniji za krajnje korisnike jer su smanjile potencijalnu zaradu igrača odnosno njihov eventualni dobitak, a što je prikazano u tablicama 3. i 4. Prilikom obračuna MT-a, navedenih 5% MT-a članice Udruge obračunavaju na način da MT (5%) pomnože sa primljenom uplatom (manipulativni trošak = $0,05 \times$ uplata), te se tako dobiveni iznos MT-a oduzima od iznosa uplate, a ostatak uplate (ulog) se množi sa odabranom kvotom. S obzirom da je početni ulog (zbog većeg MT-a) manji, tada je i potencijalni dobitak igrača manji.

Stranke u postupku su u svojim očitovanjima navele kako dogovor o načinu obračuna MT-a nije postignut na sjednici Udruge 26. ožujka 2014., već da je riječ o prethodno donesenim pojedinačnim poslovnim odlukama svakog poduzetnika.

Agencija prvenstveno ističe kako tijekom postupka niti jedna od stranaka nije dostavila bilo kakav dokaz iz kojeg bi proizlazilo navedeno. Navodi Super Sporta kako u pravilima tog poduzetnika postoji mogućnost donošenja takve odluke nije dokaz o donošenju iste. Međutim, sve kad bi navedeno i bilo točno, riječ je o informacijama o budućem načinu poslovanja čija je razmjena sporna sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Temeljem točke 72. Smjernica o horizontalnim sporazumima, koje služe kao interpretativni instrument za primjenu hrvatskih propisa u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa, svaka razmjena informacija u cilju ograničavanja tržišnog natjecanja smatrat će se ograničavanjem tržišnog natjecanja po cilju.

Sukladno točki 74. Smjernica o horizontalnim sporazumima razmjena informacija između konkurenata koja obuhvaća pojedinačne podatke o predviđenim budućim cijenama ili količinama treba se smatrati ograničenjem tržišnog natjecanja po cilju. Nadalje, privatne razmjene između konkurenata o njihovim pojedinačnim namjerama koje se tiču budućih cijena ili količina u normalnim bi okolnostima bile smatrane kartelima i kažnjavane na odgovarajući način jer uobičajeno za cilj imaju dogovore o cijenama ili količinama.

Sukladno točki 21. Smjernica, ograničenja tržišnog natjecanja prema cilju jesu ona ograničenja koja već po samoj svojoj prirodi imaju mogućnost ograničavanja tržišnog natjecanja, a sukladno točki 22. Smjernica, sadržaj konkretnog sporazuma i njegovi objektivni ciljevi relevantni su pri ocjeni ima li taj sporazum za cilj ograničiti tržišno natjecanje. Prema točki 23. Smjernica, u slučaju horizontalnog sporazuma, o kakvom je sporazumu u konkretnom slučaju riječ, ograničenja tržišnog natjecanja prema cilju uključuju dogovaranje cijena ili drugih trgovinskih uvjeta, ograničavanje proizvodnje i podjelu tržišta, itd.

Međutim, Agencija još jednom ističe kako utvrđene činjenice ukazuju kako je u konkretnom slučaju riječ o izričitom dogovoru o promjeni načina obračuna MT-a na igre na sreću – klađenja koji predstavlja zabranjeni sporazum iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Nadalje, iako su sporazumi kojima se utvrđuju kupovne ili prodajne cijene ili drugi trgovinski uvjeti zabranjeni prema cilju, te nije potrebno utvrđivati učinke istih, u predmetnoj stvari nesporno je utvrđeno da je predmetni sporazum o načinu obračuna MT-a primjenjivan od strane svih članica Udruge, i to počevši od 1. travnja 2014. do dana donošenja Obavijesti o utvrđenim činjenicama u postupku odnosno 26. studenoga 2015.

S obzirom da je Germania Sport u svom očitovanju od 17. travnja 2015. navela kako na izvanrednoj sjednici Udruge održanoj 26. ožujka 2014. nije bila nazočna osoba ovlaštena donositi odluke u ime Germanie Sporta, Agencija je izvršila uvid u popis nazočnih na predmetnoj sjednici Udruge, te je utvrdila kako je upravo Matej Miloš, predsjednik Udruge i u

radnom odnosu u Germania sportu, sukladno zapisniku sjednice ovlašteni predstavnik Germania sporta u Udruzi.

Također, Agencija ističe da za sudjelovanje poduzetnika u zabranjenom sporazumu nije potrebno da osoba koja sudjeluje u samom činu koji dovodi do sklapanja zabranjenog sporazuma bude zakonski zastupnik tog poduzetnika ili da ima formalno ovlaštenje za zastupanje tog poduzetnika. Ukoliko bi za sudjelovanje nekog poduzetnika u zabranjenom sporazumu bilo nužno da zakonski zastupnik izravno sudjeluje u radnji koja dovodi do sklapanja zabranjenog sporazuma, bilo bi gotovo nemoguće dokazati postojanje zabranjenog sporazuma, jer bi poduzetnici zabranjene sporazume sklapali, odnosno radnje koje dovode do narušavanja tržišnog natjecanja, uvijek poduzimali putem zaposlenika koji nisu članovi uprave odnosno koji nemaju ovlaštenja za zastupanje tog poduzetnika.

S obzirom na to da je PSK do donošenja Obavijesti o utvrđenim činjenicama u postupku bio pod kontrolom Hattricka, navedeni poduzetnici su, sukladno odredbama članka 4. ZZTN-a smatrani jednim gospodarskim subjektom, u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Vežano uz navode poduzetnika Favorit kako je dogovor članica Udruge o načinu obračuna MT-a sa sjednice održane 26. ožujka 2014. potrebno razmatrati kao sporazum o standardizaciji, Agencija navodi kako MT ne predstavlja standard ili normu već dio cijene, te se dogovor o istom ne može smatrati sporazumom o standardizaciji.

Sukladno točki 257. Smjernica o horizontalnim sporazumima, sporazumi o standardizaciji u bitnome imaju za cilj utvrđivanje tehničkih ili kvalitativnih zahtjeva na postojeće ili buduće proizvode, proizvodne procese, usluge ili metode. Sporazumi o standardizaciji mogu obuhvaćati različita područja kao što su normizacija različitih izvedbi ili veličina određenog proizvoda ili tehničke specifikacije na tržištima proizvoda ili usluga na kojima je sukladnost (kompatibilnost) i mogućnost zajedničkog rada (interoperabilnost) s drugim sustavima ili proizvoda neophodna. I uvjeti pristupa određenoj oznaci kvalitete ili uvjeti za dobivanje odobrenja određenog regulatora isto se tako mogu smatrati normama ili standardima. Sporazumi kojima se utvrđuju standardi djelovanja proizvoda ili proizvodnih procesa na okoliš također su obuhvaćeni ovim poglavljem.

Dakle, MT se ne može smatrati tehničkim ili kvalitativnim zahtjevom na postojeći ili budući proizvod, a navedeno osobito proizlazi i iz fakultativnosti istoga, i činjenice da neke stranke ne obračunavaju MT na sve igre kladenja koje imaju u ponudi.

S obzirom na to da su stranke dogovorile novi način obračuna MT-a na sjednici Udruge održanoj 26. ožujka 2014., a primjena dogovorenog načina obračuna je počela od 1. travnja 2014. te se, sukladno očitovanjima stranaka, kao takav primjenjuje do danas, Agencija je kao vrijeme trajanja zabranjenog sporazuma utvrdila razdoblje od 26. ožujka 2014. do dana donošenja Obavijesti o utvrđenom činjeničnom stanju 26. studenoga 2015.

Navode poduzetnika Favorit o tome kako predmetni sporazum poduzetnika o promjeni načina obračuna MT-a kumulativno ispunjava uvjete iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a, za izuzeće od opće zabrane, Agencija je ocijenila neosnovanima, a budući da isti ne dokazuju ispunjenje uvjeta iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a.

Navodi Favorita su paušalni i ni na koji način ne dokazuju kumulativno ispunjenje uvjeta iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a, a osobito ne dokazuju kako to dogovor o promjeni načina obračuna MT-a pridonosi unapređenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga ili promicanju tehnološkog ili gospodarskog razvoja, pruža potrošačima razmjernu korist, odnosno zašto je navedena promjena neophodna.

Razmjerna korist potrošačima sigurno se ne ogleda u činjenici da je promjenom načina obračuna MT-a istima smanjena potencijalna dobit, a osobito uzimajući u obzir da je igračima razlog i cilj klađenja upravo ostvarenje što veće dobiti.

Neutemeljenost navoda Favorita kako potrošači dobivaju korist u vidu jednostavne transparentne procjene koeficijenta, budući da ne moraju uspoređivati iznose MT-a, razvidna je između ostalog i u činjenici da na samom uplatnom listiću potrošači osim uplate, MT-a, uloga, tečaja i poreza, mogu vidjeti iznose eventualnog dobitka i eventualne isplate. Na priređivačima igara klađenja je da svoju ponudu učine transparentnom, a da pritom potrošačima ne ograniče izbor.

Činjenica da promjena načina obračuna MT-a nije utjecala na navike potrošača da i dalje uplaćuju „okrugle“ iznose, koju su istaknuli Hattrick i PSK, nije od utjecaja na činjenicu da je novim načinom obračuna MT-a potencijalna dobit istih smanjena.

10. Postupak utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere

Temeljem članka 52. stavka 2. ZZTN-a Agencija je uz Obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju strankama dostavila i poziv na glavnu raspravu na kojoj je stranci dana mogućnost za davanje obrane, odnosno izvođenje dokaza radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno kaznene mjere, te utvrđivanja olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine upravno-kaznene mjere propisane odredbama ZZTN-a.

Također, stranke su pozvane da temeljem članka 52. stavka 4. točaka 6. i 7. u roku od 15 dana od dana primitka Obavijesti o utvrđenom činjeničnom stanju, Agenciji dostave pisanu obranu i predlože dodatne svjedoke i dokaze.

10.1. Pisana obrana Bolusa

Dana 14. prosinca 2015. Agencija je zaprimila pisanu obranu poduzetnika Bolus u kojoj isti u bitnome navodi:

- do, prema utvrđenju Agencije, sklapanja zabranjenog sporazuma došlo je zbog postojanja zablude o protupravnosti takvog postupanja koja, iako je bila otklonjiva, jasno ukazuje na nehajno postupanje. Kao dokaz navedenog, Bolus navodi činjenicu da je do pokretanja predmetnog postupka došlo upravo zbog objavljivanja sadržaja zabranjenog sporazuma trećoj strani, Hrvatskoj lutriji, koja je predmetni dokument dostavila Agenciji. Da su poduzetnici bili svjesni protupravnosti njihova postupanja, u smislu ostvarenja obilježja zabranjenog sporazuma, zasigurno ne bi pisani trag o sporazumu sklopljenom s prethodnom namjerom narušavanja tržišnog natjecanja dostavljali trećim stranama, javno, te se izložili ovakvom postupku. Stoga Bolus smatra kako se čin slanja „Obavijesti o promjeni načina obračuna manipulativnih troškova“ može smatrati dokazom iz članka 64. stavka 4. točke 2. ZZTN-a.

- u smislu postojanja olakotnih okolnosti iz članka 64. stavka 4. točke 3. ZZTN-a, iz dostavljenih podataka za 2013. i 2014. razvidno je kako je Bolus ostvario veće prihode od igara na sreću na koje ne obračunava MT, nego od igara na sreću na koje obračunava MT. Temeljem navedenog Bolus zaključuje da unatoč promjeni metodologije obračuna MT-a, Bolus taj sporazum u pretežnom dijelu nije primjenjivao.

- iz dostavljenih financijskih podataka vidljivo je da Bolus posluje s višemilijunskim gubitkom još od 2009.

- unatoč provedenim mjerama štednje (uključujući smanjenje broja djelatnika) te uvažavajući nespornu otvorenost hrvatskog tržišta prema mogućnosti klađenja izvan za to registriranih poduzetnika (ovdje sudionicima zabranjenog sporazuma), izricanje upravno-kaznene mjere u iznosu propisanom ZZTN-om bi dovelo u upitnost uopće ekonomsku održivost poduzetnika

Bolus, s tim da će takva mjera posljedično dovesti do promjene u uvjetima financiranja poduzetnika, gdje će daljnji gubitak poduzetnika biti znatno veći od samog iznosa izrečene upravno-kaznene mjere.

S obzirom na navedeno, a imajući u vidu već utvrđeno činjenično stanje, Bolus je naveo kako bi generalna i specijalna prevencija u konkretnom slučaju bila ostvarena i izricanjem simbolične upravno-kaznene mjere, posebice imajući u vidu udjel poduzetnika Bolus na tržištu, kao i kompletnu razliku koristi koji je isti ostvario promjenom metodologije obračuna MT-a.

10.2. Pisana obrana Favorita

Favorit je dostavio svoju pisanu obranu 15. prosinca 2015. u kojoj je naveo kako je povreda tržišnog natjecanja od strane Favorita zasigurno manja od povrede počinjene od ostalih poduzetnika za koje je Agencija utvrdila da su sudjelovali u zabranjenom sporazumu, a budući da je tržišni udjel Favorita u rasponu od 0-5%, što ga uz Bolus čini najmanjim poduzetnikom na mjerodavnom tržištu računajući prema tržišnom udjelu. Favorit ima, u usporedbi sa drugim poduzetnicima, komparativno malen broj poslovnica, ukupno [...] primjerice, PSK ima ukupno [...], a Germania Sport ukupno [...] poslovnica. Za poduzetnika Super Sport koji je ujedno i najveći poduzetnik na tržištu, podatak o broju poslovnica nije javan, ali je u svakom slučaju značajno veći od broja poslovnica ostalih sudionika na tržištu.

Favorit je naveo postojanje slijedećih olakotnih okolnosti na strani tog poduzetnika:

a) Favorit je odmah po saznanju za pokretanje ovog postupka, pa tako i za saznanje da je MT potencijalno nezakonit, istupio iz Udruge te prekinuo svoje sudjelovanje u istoj, a kao dokaz je dostavio dopis Favorita Udruzi od 16. rujna 2015.;

b) Poduzetnici u predmetnom postupku nisu bili svjesni protupravnosti svoga ponašanja, što jasno upućuje na nehaj. Navedeno je razvidno i iz činjenice da su sve sastanke Udruge zapisnički zabilježili ili da su pozvali Hrvatsku lutriju, državno poduzeće koje im je izravni konkurent, da im se pridruži u onome što su smatrali standardiziranjem njihova poslovanja;

c) Favorit je tijekom predmetnog postupka u najvećoj mogućoj mjeri surađivao s Agencijom.

Favorit je istaknuo nepostojanje otegotnih okolnosti na strani tog poduzetnika u predmetnoj stvari.

Izricanje upravno-kaznene mjere Favoritu sukladno dvostupanjskoj metodologiji iz članka 64. stavka 2. ZZTN-a imati će za posljedicu ne samo ugrožavanje njegove financijske održivosti, nego i vrlo vjerojatno potpuni prestanak poslovanja. Favorit posluje s velikim teškoćama, početkom 2014. godine je imao [...] poslovnica, dok ih danas ima svega [...]. Shodno tome, i broj zaposlenih je bitno smanjen, tako da danas zapošljava [...] radnika, dok je 2012. zapošljavao [...] radnika. Favorit ne može samostalno, bez financijske podrške jedinog člana društva podmirivati svoje tekuće obveze, uključujući i plaće zaposlenika te osnovne troškove poslovanja. Da bi osigurao daljnje poslovanje Favorita, jedini član društva Favorit, Global Bet Holding GmbH, sa sjedištem u Schwechat, Austrija je samo tijekom 2015. dodatno osnažilo Favorit dodatnim vlasničkim kapitalom u iznosu [...] EUR. [...] Stoga Favorit smatra kako su ispunjeni uvjeti iz članka 64. stavka 7. ZZTN-a i članka 12. Uredbe za iznimno umanjeње upravno-kaznene mjere zbog teškog financijskog stanja poduzetnika.

U pisanoj obrani Favorit je naveo i kako je sam predmetni postupak postigao bitan preventivni učinak, te skrenuo pozornost upravi društva da uvede proaktivnije interne politike koje će imati za cilj sprečavanje sličnih previda.

10.3. Pisana obrana Germania Sporta

U pisanoj obrani zaprimljenoj 15. prosinca 2015. Germania sport je ponovno istakla kako u predmetnoj stvari nije došlo do narušavanja tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu niti do (značajnog) negativnog učinka na tržištu igara na sreću – klađenja.

U odnosu na utvrđivanje iznosa upravno-kaznene mjere, Germania Sport je Agenciji predložila uzimanje u obzir slijedeće olakotne okolnosti:

a) na dio igara na sreću – klađenja (sportsko klađenje uživo) Germania Sport ne obračunava MT u iznosu od 5% od uplate koji obračun je navodno dogovoren između članica Udruge, odnosno Germania Sport je donošenjem odluke o obračunu 0% MT-a na klađenje uživo povećala višestruko dobitak igrača i time smanjila svoje prihode;

b) Germania Sport je u spornom razdoblju, od 1. travnja 2014. do 26. studenoga 2015. svojim bonusima znatno povećavala moguće dobitke igrača te je time pogodovala igračima,

c) Germania Sport već nekoliko godina posluje s velikim gubicima što je vidljivo iz financijskih izvješća društva te bi bilo kakvo izricanje upravno-kaznene mjere Germania Sportu prouzročilo teškoće u poslovanju i probleme u daljnjem tijeku poslovanja.

Gubitak poslovne godine Germania Sporta za 2012. je iznosio [...] kuna, za 2013. je iznosio [...] kuna, dok je za 2014. iznosio [...] kuna, dok je za razdoblje od siječnja do zaključno listopada 2015. gubitak poslovanja iznosio [...]kuna.

Unatoč velikim gubicima u poslovanju, Germania Sport redovno i uredno podmiruje sve svoje obveze prema Ministarstvu financija, prema radnicima kojih trenutno ima preko [...], zakupodavcima (cca [...] zakupodavaca), pružateljima usluga, dobavljačima, sve svoje novčane obveze podmiruje u rokovima dospijeha, a sve zbog uplata vlasnika društva u svrhu povećanja temeljnog kapitala Germania Sporta.

Slijedom navoda iz pisane obrane, Germania Sport je predložila Agenciji usvojiti sve predložene olakotne okolnosti te sukladno tome izreći maksimalno umanjenu upravno-kaznenu mjeru, odnosno simboličnu upravno-kaznenu mjeru s obzirom da navodno narušavanje tržišnog natjecanja nije bilo značajno, odnosno nije imalo negativan učinak na tržištu.

10.4. Pisana obrana Hattricka i PSK

Pisanu obranu poduzetnika PSK, Agencija je zaprimila 14. prosinca 2015., u kojoj je PSK istaknuo kako je Hattrick pripojen PSK-i, čime je PSK postao njegov sveopći pravni sljednik, te su sva prava i obveze Hattricka prešla na PSK. U tom smislu, sva očitovanja koja se u pisanoj obrani i daljnjem postupku tiču PSK, jednako se odnose i na Hattrick, osim ako u pojedinom slučaju nije primjenjivo drukčije.

U pisanoj obrani PSK je osporio zaključke Agencije o postojanju povrede, odnosno negirao činjenicu sudjelovanja u zabranjenom sporazumu, te kao i u prethodnim očitovanjima osporio utvrđenje mjerodavnog tržišta u predmetnoj stvari.

PSK smatra da su u predmetnoj stvari, ukoliko dođe do izricanja upravno-kaznene mjere, ispunjeni uvjeti iz članka 64. stavka 8. ZZTN-a:

a) beznačajnost razmjene informacija – radilo se o informaciji koja je, *de facto*, bila potpuno očekivana, odnosno nije predstavljala nikakvu novost. Iako se radilo o radnjama *pro futuro*, s obzirom na trenutak razmjene i kratkoću vremena između razmjene informacije i njene primjene u praksi za stranke nije bilo moguće njihove poslovne (odnosno, prvenstveno, tehničke – izmjena informatičkih programa) planove prilagoditi tako brzo;

b) nenarušavanje tržišnog natjecanja – iznos od [...] kuna ne predstavlja štetu koju su igrači imali, odnosno štetu koja je na tržištu nastala, jer je eventualna šteta tek manji dio tog iznosa, a ostatak predstavlja tek knjigovodstvenu stavku. Naime, eventualna šteta, odnosno stvarno povećani prihod za poduzetnike, postoji isključivo kod dobitnih listića, jer je kod gubitnih listića trošak za igrača isti neovisno o postotku MT-a. Drugim riječima, kod listića koji nisu dobitni ukupno uplaćeni iznos je isti, samo je njegova struktura drugačija (udio MT-a u uplati je nešto veći, a udio uloga u uplati nešto manji). U slučaju dobitnih listića kod PSK i Hattricka radi se o iznosima koji, na godišnjoj razini, predstavljaju manje od 0,2% prihoda. Dodatno PSK napominje da promjena iznosa MT-a nije za rezultat imala nikakav poremećaj

na tržištu u smislu smanjene potražnje za predmetnim uslugama, a konkurencija je jednako intenzivna kao ranije jer razlikovanja i fluktuacije u MT-u nisu imale niti su mogle imati utjecaja na ponašanje igrača, jer igrači uvijek uplaćuju okrugle iznose koje sami unaprijed odrede neovisno o zanemarivim razlikama u MT-u, a vodeći se isključivo potencijalnim dobitkom.

c) ispunjenje punitivne i preventivne funkcije – izricanjem simbolične upravno-kaznene mjere, ispunit će se obje navedene funkcije, s obzirom na to da izricanje mjere ozbiljnim takmacima u poslovanju kladionica, ozbiljno šteti ugledu i stranaka i čitave industrije. Ovo bila prva takva mjera izrečena poduzetniku PSK, koja bi predstavljala znatan udar i na njenu financijsku poziciju i na buduće poslovanje općenito.

Opreza radi, PSK je iznio i dodatne razloge umanjenja eventualnog osnovnog iznosa upravno-kaznene mjere, a u smislu olakotnih okolnosti iz članka 64. stavaka 2. i 4. ZZTN-a:

a) povreda zakona, ako je postojala, u pogledu PSK (i Hattricka) posljedica je nehaja;

b) PSK (i Hattrick) su u razmjeni informacija bili pasivni, odnosno nisu u toj razmjeni imali aktivnu ulogu;

c) PSK (ni Hattrick) nisu prethodno kažnjavani ni za koju povredu prava tržišnog natjecanja ili ijednu drugu povredu koja bi imala utjecaj na tržišno natjecanje te su potpuno surađivali s Agencijom tijekom čitavog postupka, dostavljajući čak i samoinkriminirajući zapisnik. Čak ni osnivač Hattrick Sports Group Limited, a kako je vidljivo i iz baze podataka Europske komisije nikad nije kažnjavan ni za kakve povrede prava tržišnog natjecanja u Europskoj uniji. PSK posebno ističe to da je jedan od temeljnih dokaza Agenciji zapisnik sa sjednice skupštine Udruge sportskih kladionica koji je upravo PSK dostavila Agenciji, čime se posebice pokazuje stupanj suradnje s Agencijom.

PSK je također istaknula i brojne nametnute obveze (poreze, naknade i slično), velik broj zaposlenih, čije je plaće do sada uspijevala redovno podmirivati, brojne poslovne prostore koje ima u zakupu i čije zakupnine također uredno podmiruje, iako su iznosom neodgovarajuće uslijed nastale gospodarske krize. Upravno-kaznena mjera će u tom kontekstu predstavljati ozbiljan financijski teret, a eventualno visok novčani iznos takve mjere bitno bi utjecao na mogućnost urednog ispunjavanja obveza. U tom smislu, PSK smatra da postoji osnova i za primjenu članka 64. stavka 7. ZZTN-a.

PSK je istaknula kako ne postoji niti jedna otegotna okolnost na strani tog poduzetnika, niti jedna od primjerice navedenih u članku 64. stavka 5. ZZTN-a, ni u članku 9. stavku 2. Uredbe, kao niti bilo koja druga.

PSK je dalje navela postojanje uvjeta za oslobođenje od upravno-kaznene mjere iz članka 65. ZZTN-a – PSK je dostavom zapisnika sa sjednice skupštine Udruge sportskih kladionica od 26. ožujka 2014. dostavila ključni dokaz koji je Agenciji omogućio utvrđivanje povrede ZZTN-a te stoga smatra da čak postoji osnova za oslobođenje od upravno-kaznene mjere. U tom smislu, PSK predlaže Agenciji da, u slučaju izricanja upravno-kaznene mjere, utvrdi osnovanost oslobađanja PSK od takve mjere.

10.5. Pisana obrana Super Sporta

Dana 16. prosinca 2015. Agencija je zaprimila pisanu obranu Super sporta u kojoj isti kao i u prethodnim očitovanjima navodi kako se u predmetnoj stvari ne radi o zabranjenom sporazumu u smislu članka 8. ZZTN-a, kao i da zapisnik sa sjednice Udruge te Obavijest upućena Hrvatskoj lutriji nije dokaz postojanja zabranjenog sporazuma jer se ne može promatrati odvojeno od cjelokupne poslovne politike na području priređivanja igara na sreću, a što je detaljno obrazloženo u ranijim očitovanjima poduzetnika. Promjena načina obračuna MT-a nije rezultat nikakvog dogovora između poduzetnika u smislu ZZTN-a, već je ista rezultat isključive odluke trgovačkog društva koja je donesena mjesecima prije početka primjene novog obračuna. Smatra neosnovanim utvrđenja Agencije da bi istovjetni obračun

MT-a rezultirao otklanjanjem neizvjesnosti oko budućeg postupanja poduzetnika i uklanjanjem konkurentnosti među poduzetnicima, s obzirom da je iz analize prihoda poduzetnika i tržišnog udjela istih na mjerodavnom tržištu koju je izradila Agencija, vidljivo kako su poduzetnici oduvijek konkurentni, brz obzira na način obračuna MT-a.

Super Sport je predložio Agenciji da prihvati slijedeće olakotne okolnosti na strani tog poduzetnika:

- Super Sport niti u jednom trenutku svog poslovanja nije imao namjeru sklopiti zabranjeni sporazum, razmjenjivati podatke koji se odnose na poslovnu politiku trgovačkog društva ili ići za tim da se na bilo koji način ošteti krajnji korisnik (igrač). Super Sport ističe kako je upravo zadovoljstvo igrača prioritet njegova poslovanja.
- Super Sport od pokretanja predmetnog postupka aktivno sudjeluje u utvrđivanju svih relevantnih činjenica, odaziva se na pozive Agencije za sudjelovanjem u postupku, dostavlja svu traženu, ali i drugu dokumentaciju s ciljem pravilnog utvrđenja svih relevantnih činjenica i davanja dodatnih pojašnjenja radi razumijevanja specifičnosti na području igara na sreću – klađenja
- Super Sport dosada ni na koji način nije kršio odredbe ZZTN-a
- predlaže da Agencija kao olakotnu okolnost uzme u obzir dosadašnje uredno poslovanje Super Sporta, te visinu mjesečnih i godišnjih financijskih obveza koje terete trgovačko društvo, kako u odnosu prema državi tako i u odnosu prema [...] zaposlenika Super Sporta.

Super Sport je napomenuo da Agencija uzme u obzir sve predložene olakotne okolnosti jer bi izricanje upravno-kaznene mjere u gornjim granicama predviđenim ZZTN-om moglo dovesti do nemogućnosti podmirenja financijskih obveza, kako prema zaposlenicima tako i prema državi, a u konačnici i do dovođenja u pitanje poslovne održivosti društva u sadašnjem opsegu (kako u odnosu na poslovne jedinice tako i u odnosu na broj zaposlenika).

10.6. Glavna rasprava

Kako bi se strankama dala mogućnost za davanje obrane, te u svrhu izvođenja dokaza radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, te utvrđivanja olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine upravno-kaznene mjere propisane odredbama ZZTN-a, Agencija je 17. prosinca 2015. godine održala glavnu raspravu na kojoj su saslušane stranke.

Sve stranke u postupke su u potpunosti ostale kod svih dosadašnjih navoda iznijetih u tijeku postupka kao i navoda iz dostavljenih pisanih obrana, te su predložili Agenciji prihvaćanje svih dosad predloženih olakotnih okolnosti i izricanje upravno-kaznene mjere u što nižem iznosu.

Favorit je dodao kako u zadnje dvije godine ima operativni gubitak od [...] kuna te da je prihod Favorita u ovoj godini [...] manji u odnosu na prethodnu godinu, stoga predlaže Agenciji da svakako uzme u obzir navedenu činjenicu prilikom odmjeravanja iznosa upravno-kaznene mjere. U trenutku počinjenja predmetne povrede kod Favorita nije postojala svijest o protupravnosti dijela odnosno nije znao kako je riječ o povredi ZZTN-a. Favorit posluje sukladno važećim propisima u Republici Hrvatskoj te nije nikad kažnjavan za povrede prava tržišnog natjecanja te u svakom slučaju ni u predmetnoj stvari nije postojala namjera povrede ZZTN-a.

Germania Sport je istaknula kako u ovom trenutku preneseni gubitak tog poduzetnika iz proteklih godina iznosi preko 60 milijuna kuna te stoga predlaže da navedenu činjenicu Agencija uzme u obzir prilikom odmjeravanja upravno-kaznene mjere kao i činjenicu da je

Germania Sport uvođenjem mnogih pogodnosti za igrače postupala u korist, ne na štetu igrača.

Punomoćnik Hattricka i PSK je naveo kako je izvršeno pripajanje Hattricka PSK-u te je ta statusna promjena upisana u sudskom registru i kod jednog i kod drugog društva dakle sukladno Zakonu o sudskom registru i Zakonu o trgovačkim društvima, Hattrick je prestao postojati te je PSK njegov pravni sljednik. PSK je naveo kako smatra da su u predmetnoj stvari ispunjeni uvjeti za izricanje simbolične upravno-kaznene mjere tom poduzetniku.

Članak 52. stavak 5. ZZTN-a propisuje da će Vijeće odlučiti o postojanju uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, odrediti njezinu visinu, kao i rokove i način njezina izvršenja.

10.7. Utvrđivanje visine upravno-kaznene mjere

Sukladno članku 61. točki 1. ZZTN-a, upravno-kaznenom mjerom u iznosu do najviše 10 posto vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, kaznit će se poduzetnik koji sklopi zabranjeni sporazum ili na koji drugi način sudjeluje u sporazumu kojim je narušeno tržišno natjecanje, na način opisan odredbom članka 8. ZZTN-a.

Postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere zbog povrede odredbi ZZTN-a Agencija vodi sukladno pravilima propisanim člankom 52. ZZTN-a, pri čemu primjenjuje kriterije propisane člankom 64. ZZTN-a, kao i Uredbom o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere.

Cilj upravno-kaznenih mjera, sukladno članku 60. ZZTN-a, osiguravanje je učinkovitog tržišnog natjecanja, kažnjavanje počinitelja povreda ZZTN-a, otklanjanje štetnih posljedica takvih povreda i odvratanje drugih poduzetnika od kršenja odredaba ZZTN-a.

Prema članku 64. stavku 2. ZZTN-a, pri izricanju upravno-kaznene mjere Agencija uzima u obzir sve olakotne i otegotne okolnosti kao što su težina povrede, vrijeme trajanja povrede i posljedice te povrede za druge poduzetnike na tržištu i potrošače. Pri tome se primjenjuje dvostupanjska metodologija izračuna upravno-kaznene mjere na način da se utvrđuje osnovni iznos upravno-kaznene mjere za poduzetnika, a zatim se tako utvrđeni iznos smanjuje ili povećava ovisno o utvrđenim olakotnim i/ili otegotnim okolnostima.

Nadalje, člankom 64. stavkom 4. propisane su okolnosti koje Agencija osobito cijeni olakotnima, a stavkom 7. istog članka predviđeno je kako Agencija može dodatno smanjiti iznos upravno-kaznene mjere poduzetniku koji se nalazi u teškoj financijskoj situaciji i koji je povrijedio odredbe ZZTN-a, ako on podnese Agenciji relevantne dokaze da bi izricanje upravno-kaznene mjere u iznosu kako je to propisano ZZTN-om nepovratno ugrozilo njegovu ekonomsku održivost i dovelo do potpunog gubitka vrijednosti njegove imovine. U takvom slučaju, sukladno stavku 8. istog članka, kao i u drugim slučajevima u kojima je utvrđeno da narušavanje tržišnog natjecanja nije bilo značajno, odnosno da nije imalo negativan učinak na tržištu, Agencija može poduzetniku izreći simboličnu upravno-kaznenu mjeru, pri čemu razloge za takvu odluku mora posebno obrazložiti.

Prema članku 2. stavku 1. točki c) Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, prihod poduzetnika na osnovu kojeg se izračunava osnovni iznos upravno-kaznene mjere predstavlja vrijednost prodaje robe i/ili usluga koji je poduzetnik ostvari isključivo od obavljanja djelatnosti na mjerodavnom tržištu na kojem je Agencija utvrdila povredu ZZTN-a, i to, sukladno članku 5. stavku 2. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, tijekom posljednje poslovne godine u kojoj je poduzetnik povrijedio ZZTN, odnosno posljednje godine za koju postoje zaključena financijska izvješća.

Budući da je predmetni zabranjeni sporazum trajao u vremenskom razdoblju od 26. ožujka 2014. do 26. studenoga 2015., Agencija je promatrala prihode stranaka ostvarene u 2014. godini, kao posljednjoj punoj poslovnoj godini u kojoj su povrijeđene odredbe ZZTN-a.

Kako je Hattrick pripojen poduzetniku PSK, te je PSK Hattrickov pravni sljednik, Agencija je prilikom izračuna iznosa upravno-kaznene mjere poduzetniku PSK uzela u obzir prihode od naplate MT-a u 2014. poduzetnika Hattrick i PSK zajedno.

Tablica 5.: Prihodi ostvareni od naplate MT-a u 2014.

R.BR	PODUZETNIK	PRIHOD OD NAPLATE MT U 2014. (u kn, bez PDV-a)
1.	BOLUS d.o.o.	[...]
2.	FAVORIT SPORTSKA KLADIONICA d.o.o.	[...]
3.	GERMANIA SPORT d.o.o.	[...]
4.	PRVA SPORTSKA KLADIONICA d.o.o.	[...]
5.	SUPER SPORT d.o.o.	[...]

Izvor: Podnesci stranaka

Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Temeljem članka 4. stavka 1. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, Agencija će osnovni iznos upravno-kaznene mjere izračunati određujući primjerenu visinu postotka od prihoda poduzetnika, a visina postotka ovisi o težini povrede ZZTN-a, te će dobiveni iznos pomnožiti s brojem godina trajanja povrede. Prema članku 4. stavku 3. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, postotak od prihoda u pravilu se utvrđuje u visini do najviše 30% prihoda poduzetnika.

Prilikom utvrđivanja težine povrede ZZTN-a, sukladno odredbi članka 6. stavka 2. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, Agencija u svakom pojedinačnom slučaju utvrđuje treba li postotak od prihoda biti određen u gornjem ili donjem dijelu raspona. Pri tome je Agencija obvezna uzimati u obzir niz čimbenika, kao što su primjerice, vrsta povrede ZZTN-a, tržišni udjel poduzetnika – sudionika povrede ZZTN-a, zemljopisno područje na kojem povreda ZZTN-a ima ili može imati učinak, te je li povreda ZZTN-a u praksi izvršena ili je samo ostavljena otvorena mogućnost za izvršenje povrede.

Agencija je utvrdila kako je u konkretnom slučaju riječ o zabranjenom sporazumu između konkurenata odnosno poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno pružanja usluga. Dakle, radi se o najtežem obliku narušavanja tržišnog natjecanja iz članka 8. ZZTN-a, a predmetni sporazum se izravno odnosio na cijene usluga. Agencija je uzela u obzir i činjenicu da su stranke sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma zajedno ostvarili udjel od [80-90]% ukupnih prihoda svih priređivača igara na sreću klađenja od djelatnosti priređivanja igara na sreću – klađenja u Republici Hrvatskoj u 2014. godini, te da je predmetni sporazum u zemljopisnom smislu obuhvaćao teritorij Republike Hrvatske.

Člankom 7. stavkom 1. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama predviđena je mogućnost da Agencija, u slučajevima kartelnih povreda kojima se dogovaraju cijene, dijele tržišta i ograničava proizvodnja, može osnovni iznos upravno-kaznene mjere, neovisno od vremena sudjelovanja u povredi ZZTN-a, uvećati za dodatni iznos do najviše 25% prihoda poduzetnika. U konkretnom slučaju Agencija je, u odnosu na svaku stranku, izvršila uvećanje osnovnog iznosa, na način da je dobiveni osnovni iznos uvećan za dodatni iznos od 2% prihoda poduzetnika kojemu se upravno-kaznena mjera izriče.

Trajanje predmetne povrede ZZTN-a za sve stranke utvrđeno je godinu dana i 8 mjeseci, što u smislu članka 4. stavka 4. Uredbe o upravno-kaznenim mjerama za sve stranke iznosi dvije godine.

Slijedom navedenog, za svakog poduzetnika sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma utvrđen je osnovni iznos upravno-kaznene mjere, u smislu članka 4. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno - kaznene mjere, kako slijedi u Tablici 6.

Tablica 6. Osnovni iznos upravno-kaznene mjere

R.BR	PODUZETNIK	OSNOVNI IZNOS UPRAVNO - KAZNE NE MJERE (u kn)
1.	BOLUS d.o.o.	198.000
2.	FAVORIT SPORTSKA KLADIONICA d.o.o.	743.000
3.	GERMANIA SPORT d.o.o.	1.066.000
4.	PRVA SPORTSKA KLADIONICA d.o.o.	4.494.000
5.	SUPER SPORT d.o.o.	12.989.000

Nakon što utvrdi osnovni iznos upravno-kaznene mjere za svakog poduzetnika, Agencija tako utvrđeni iznos može smanjiti ili povećati ako utvrdi postojanje olakotnih i/ili otegotnih okolnosti, u smislu članka 64. ZZTN-a.

Agencija je kao olakotnu okolnost uzela u obzir činjenicu da niti jedna od stranaka do sada nije kažnjavana za bilo koji oblik kršenja propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Agencija nije prihvatila navode pojedinih stranaka kako je navedeni zabranjeni sporazum sklopljen iz nehaja, odnosno kako nije postojala svijest o protupravnosti postupanja, a budući da su stranke obavijest o promjeni načina obračuna MT-a dostavile i svom konkurentu Hrvatskoj lutriji. Agencija nije prihvatila navedene tvrdnje jer je riječ o dogovoru o dijelu cijene usluga koje stranke pružaju, stoga eventualno neznanje, odnosno odsustvo svijesti stranaka da dogovorom o načinu obračuna MT-a koji je sastavni dio cijene, postupaju protivno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, ne izuzima iste od odgovornosti za predmetno protupravno postupanje.

Navode poduzetnika Hattrick, PSK i Germania Sporta kako su u konkretnom slučaju ispunjeni uvjeti za izricanje simbolične upravno-kaznene mjere, Agencija je ocijenila neosnovanima. Kako je u predmetnom slučaju riječ o kartelnom sporazumu, tvrdnja da narušavanje tržišnog natjecanja nije bilo značajno, a što predstavlja uvjet za izricanje simbolične upravno kaznene mjere, je u potpunosti netočna.

U odnosu na navode poduzetnika PSK kako u odnosu na tog poduzetnika postoje uvjeti za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere, u smislu članka 65. ZZTN-a, Agencija ističe da su kriteriji za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere propisani Uredbom o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere. Osnovni preduvjet za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere je podnošenje prijave za oslobođenje i/ili umanjeње upravno-kaznene mjere iz članka 3. stavka 3. Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere, a koja između ostalog mora sadržavati i Izjavu poduzetnika u smislu članka 5. navedene uredbe. Člankom 3. stavkom 1. Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere, propisano je kako Agencija može osloboditi od plaćanja upravno-kaznene mjere onog sudionika kartela koji je prvi obavijesti o kartelu i dostavi joj podatke, činjenice i dokaze koji joj omogućuju pokretanje postupka ili prvom sudioniku kartela koji Agenciji dostavi dokaze koji omogućuju utvrđivanje

povrede ZZTN-a u slučajevima kad je Agencija već prethodno pokrenula postupak, ali nije imala dovoljno dokaza za njegovo okončanje odnosno utvrđenje kartela. S obzirom da ni PSK ni Hattrick nisu u ovom postupku dostavili prijavu za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere, jasno je da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 65. ZZTN-a za oslobođenje poduzetnika PSK od plaćanja upravno-kaznene mjere.

Agencija nije prihvatila navod Favorita da izlazak tog poduzetnika iz članstva Udruge sportskih kladionica razmatra kao olakotnu okolnost iz članka 64. stavka 4. točke 1. ZZTN-a, odnosno dostavu dokaza o prekidu protupravnog postupanja, žurno po saznanju poduzetnika o pokretanju postupka od strane Agencije. Naime, Favorit nije prestao s protupravnim postupanjem jer je i dalje nastavio primjenjivati isti način obračuna MT-a koji je dogovoren među strankama na sjednici Udruge 26. ožujka 2014., a istupanje iz članstva Udruge ne može se smatrati prestankom protupravnog postupanja jer članstvo u Udruzi nije predmet ovog postupka i ne smatra se protupravnim.

Agencija nije utvrdila postojanje otegotnih okolnosti na strani bilo koje od stranaka.

Iako su neki od poduzetnika zatražili iznimno umanjene upravno-kaznene mjere zbog teškog financijskog stanja poduzetnika, Agencija je utvrdila kako ne postoje uvjeti za dodatno umanjene u smislu članka 12. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere. Naime, niti jedna stranka nije Agenciji dostavila, u smislu članka 12. stavka 3. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznenih mjera, objektivne i uvjerljive dokaze kako bi izricanje upravno-kaznene mjere u visini propisanoj ZZTN-om ugrozilo njihovu ekonomsku održivost i dovelo do potpunog gubitka imovine tih poduzetnika.

Slijedom navedenog, imajući u vidu sve olakotne okolnosti u ovom slučaju, Agencija je za svakog pojedinog poduzetnika sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma utvrdila konačni iznos upravno-kaznene mjere, kako slijedi u Tablici 7.

Tablica 7. Konačni iznos upravno-kaznene mjere

R.BR	PODUZETNIK	IZNOS UPRAVNO - KAZNE NE MJERE (u kn)
1.	BOLUS d.o.o.	99.000
2.	FAVORIT SPORTSKA KLADIONICA d.o.o.	371.000
3.	GERMANIA SPORT d.o.o.	533.000
4.	PRVA SPORTSKA KLADIONICA d.o.o.	2.247.000
5.	SUPER SPORT d.o.o.	6.494.000

Člankom 61. propisano je kako upravno-kaznena mjera koja se može izreći poduzetniku može iznositi najviše 10 posto vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća.

Budući da je ukupni prihod Bolusa u 2014. godini iznosio 27.655.312,00. kuna, ukupni prihod Favorita u 2014. godini 30.868.081,00 kuna, ukupni prihod Germanie Sporta u 2014. godini 74.500.748,00 kuna, ukupni prihod Hattricka i PSK u 2014. godini 485.635,00 kuna, i ukupni prihod Super Sporta u 2014. godini 482.495.240,00 kuna, Agencija je utvrdila kako utvrđeni iznosi upravno-kaznene mjere izrečene svakom poduzetniku, ne prelaze 10 posto ukupnih prihoda stranaka, stoga navedene iznose nije potrebno dodatno smanjivati.

11. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju provedenog postupka Vijeće je na 43/2015. sjednici, održanoj 26. studenoga 2015. godine, sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, utvrdilo da su Bolus, Favorit, Germania Sport, Hattrick, PSK i Super Sport sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a, a navedena povreda ZZTN-a trajala je u razdoblju od 26. ožujka 2014. do 26. studenoga 2015.

Nakon provedenog posebnog postupka utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, Vijeće je na 47/2015 sjednici, održanoj 22. prosinca 2015. godine, utvrdilo postojanje uvjeta za izricanje upravno-kaznenih mjera poduzetnicima Bolus, Favorit, Germania Sport, PSK i Super Sport.

Agencija je izvršila uvid sudski registar (dostupan na internetskim stranicama <https://sudreg.pravosudje.hr>, stranice posjećene 15. prosinca 2015.) te utvrdila kako je rješenjem Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj: Tt-15/8062-2, od 13. studenoga 2015. u sudski registar istog suda upisano pripajanje subjekta upisa pod tvrtkom Hattrick d.o.o. sa sjedištem u Dugopolju, Sv. Leopolda Mandića 14, društvu Prva sportska kladionica d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Planinska 13, temeljem Ugovora o pripajanju od 5. listopada 2015. i Odluka Skupština društava koja sudjeluju u predmetnoj statusnoj promjeni od 4. studenoga 2015. O navedenom je izvršena zabilježba kako će pripajanje biti pravovaljano nakon što se upiše u sudski registar Društva preuzimatelja.

Uvidom u stranice sudskog registra Agencija je utvrdila kako je rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj: Tt-15/32814-3, od 1. prosinca 2015. u sudski registar tog suda upisana promjena jedinog člana društva i pripajanje društva Hattrick društvu PSK.

S obzirom na izvršeni upis pripajanja u sudski registar društva preuzimatelja, sukladno odredbama članka 73. Zakona o sudskom registru («Narodne novine», broj: 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15), upisano pripajanje smatra se pravovaljanim. Kako Hattrick više ne postoji, Agencija je, temeljem odluke Vijeća na 47/2015 sjednici, održanoj 22. prosinca 2015., donijela rješenje klase: UP/I 034-03/2015-01/010, urbroja: 580-09/64-2015-093, kojim se o obustavlja predmetni postupak u odnosu na navedenog poduzetnika.

Člankom 522. stavkom 3. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine», broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13 i 110/15) propisano je kako je društvo preuzimatelj sveopći pravni slijednik pripojenog društva te time stupa u sve pravne odnose pripojenog društva. Stoga se u daljnjem tijeku postupka sve radnje koje je Hattrick poduzeo u ovom postupku te sva postupanja Hattricka koja su u vezi s predmetom ovog postupka, smatraju radnjama odnosno postupanjima PSK.

Slijedom navedenog Vijeće je odlučilo da se Bolusu izrekne upravno-kaznena mjera u iznosu od 99.000,00 kuna, Favoritu upravno-kaznena mjera u iznosu od 371.000,00 kuna, Germania Sportu upravno-kaznena mjera u iznosu od 533.000,00 kuna, PSK-i upravno-kaznena mjera u iznosu od 2.247.000,00 kuna, i Super Sportu upravno-kaznena mjera u iznosu od 6.494.000,00 kuna.

Temeljem članka 52. stavka 6. ZZTN-a, Agencija sukladno odlukama Vijeća kojima je utvrđeno narušavanje tržišnog natjecanja i kojima je utvrđeno postojanje uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, okončava postupak donošenjem jedinstvenog rješenja.

11.1. Odluka Vijeća o postojanju zabranjenog sporazuma

Na temelju provedenog postupka, Vijeće je na 43/2015 sjednici, održanoj 26. studenoga 2015. godine, sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, utvrdilo kako su poduzetnici Bolus,

Favorit, Germania Sport, Hattrick, PSK i Super Sport dogovorom o budućem načinu obračuna manipulativnog troška u igrama na sreću - klađenje u Republici Hrvatskoj sa sjednice Udruge sportskih kladionica od 26. ožujka 2014. sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a, a navedena povreda ZZTN-a trajala je u razdoblju od 26. ožujka 2014. do 26. studenoga 2015.

MT je sastavni dio cijene proizvoda – igre klađenja, te iako postoje i drugi elementi cijene (tečaj, bonusi), MT, a visina kojeg ovisi upravo o načinu njegova obračuna, čini sastavni dio cijene i utječe na njezin ukupni iznos.

S obzirom na to da naplata, visina i obračun MT-a ni na koji način nisu regulirani, već ovise isključivo o volji priređivača igara na sreću koji sam odlučuje o visini i načinu obračuna MT-a, kao i hoće li uopće naplaćivati igračima MT, riječ je o sastavnom elementu cijene koji u svakom slučaju utječe na visinu iste.

Vijeće je nesporno utvrdilo kako su se stranke na sjednici Udruge održanoj 26. ožujka 2014. dogovorile o budućem načinu obračuna MT-a na igre na sreću – klađenje, te isti počele primjenjivati 1. travnja 2014.

Vijeće naglašava kako svaki pojedini poduzetnik mora samostalno donositi poslovne odluke i odrediti svoje ponašanje na tržištu na način da ne smije postojati dogovor među konkurentima kojim se smanjuje nesigurnost budućeg postupanja, budući da to smanjuje rizik donošenja poslovnih odluka u kompetitivnom okruženju.

U predmetnoj upravnoj stvari, temeljem izravnih materijalnih dokaza, Zapisnika sa izvanredne sjednice skupštine Udruge sportskih kladionica održane 26. ožujka 2014. i Obavijesti o promjeni obračuna MT-a od 28. ožujka 2014., koju je Udruga dostavila Hrvatskoj Lutriji, nesporno je utvrđeno kako su članice Udruge, na navedenoj sjednici 26. ožujka 2014. sklopile zabranjeni sporazum o načinu obračuna MT-a u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Stoga Vijeće nije prihvatilo navode stranaka u postupku kako na sjednici skupštine Udruge održanoj 26. ožujka 2014. nije sklopljen zabranjeni sporazum u smislu članka 8. ZZTN-a, jer su poduzetnici članovi Udruge, svaki pojedinačno i samostalno, donio odluku o promjeni načina obračuna MT-a i to prije održavanja sjednice od 26. ožujka 2014.

Međutim, Vijeće ovdje naglašava, i u slučaju kada bi navedene tvrdnje stranaka bile istinite, opisano postupanje bi bilo zabranjeno u smislu članka 8. ZZTN-a, a budući da bi u tom slučaju bila riječ o razmjeni informacija o budućem postupanju, odnosno o načinu obračuna MT-a koji će stranke primjenjivati u razdoblju koje će tek nastupiti 1. travnja 2014. Takvim postupanjem stranke bi unaprijed otklonile neizvjesnost oko njihovog budućeg postupanja te time uklonili rizike međusobnog konkuriranja.

Prema definiciji iz Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznenih mjera, karteli su u pravilu tajni horizontalni sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika ili odluke udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje poduzetnika koji svi djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije, a imaju za cilj narušavanje tržišnog natjecanja između konkurenata, putem međusobnog utvrđivanja kupovnih ili prodajnih cijena, podjele tržišta i kupaca, ograničavanjem proizvodnje i/ili prodaje i tehnološkog razvoja, dogovorom o sudjelovanju u postupcima javne nabave i slično, a posljedica kartelnih sporazuma je štetan učinak na potrošače u vidu povećanja cijena i smanjivanja izbora robe i/ili usluga.

Sukladno članku 8. stavku 3. ZZTN-a, određeni sporazumi neće se smatrati zabranjenim sporazumima, odnosno izuzet će se od opće zabrane ako kumulativno, za vrijeme njihova trajanja ispunjavaju sljedeće uvjete: pridonose unapređenju proizvodnje ili distribucije robe

i/ili usluga ili promicanju tehnološkog ili gospodarskog razvoja, pružaju potrošačima razmjernu korist, poduzetnicima ne nameću ograničenja koja nisu neophodna za postizanje navedenih ciljeva i poduzetnicima ne omogućuju isključivanje znatnog dijela konkurencije s tržišta, za robe i/ili usluge koje su predmetom sporazuma.

Kako je u predmetnoj stvari riječ o dogovoru o sastavnom elementu cijene, koji nije uređen propisima i u cijelosti je proizvoljan, dakle o teškom ograničenju tržišnog natjecanja, a novi način izračuna MT-a, koji su stranke dogovorile 26. ožujka 2014. i počele primjenjivati 1. travnja 2014., je nepovoljniji za potrošače, od onoga koji su primjenjivali prije 1. travnja 2014., navedeni sporazum ne može biti izuzet u smislu članka 8. stavka 3. ZZTN-a.

S obzirom da potrošači koriste proizvode/usluge sportskih kladionica s ciljem ostvarenja dobitka u igrama klađenja, smanjenje uloga promjenom načina obračuna MT-a i time smanjenje mogućeg dobitka, ni u kojem slučaju se ne može smatrati razmjernom koristi za potrošače.

Istovremeno priređivači igara ostvaruju veći prihod temeljem novog načina obračuna MT-a i umanjnjem uloga igrača, i u slučaju gubitnih i dobitnih listića, jer u svakom slučaju naplaćuju MT.

Kompetentnost sudionika na nekom mjerodavnom tržištu ogleda se između ostalog i u raznolikosti njihove ponude i načinu na koji istu čine atraktivnom i transparentnom potrošačima.

Vijeće ovdje naglašava kako se ograničenje izbora potrošačima u ponudi cijena klađenja, koje istovremeno umanjuje njihovu dobit, ne može kompenzirati pojednostavljenjem izbora kao što se bilo kakvo smanjenje ili ograničavanje ponude bilo proizvoda bilo cijena ne može opravdati jednostavnošću izbora.

Činjenica da MT nije uređen propisima i u potpunosti je fakultativan, što su u očitovanjima potvrdili i priređivači igara klađenja, daje mogućnost priređivačima igara da se natječu različitim visinama MT-a u svojoj ponudi.

Uzimajući u obzir visok tržišni udjel sudionika sporazuma te činjenicu da je riječ o teškom ograničenju tržišnog natjecanja, na predmetni sporazum nije moguće primijeniti ni Uredbu o horizontalnim sporazumima, kao niti Uredbu o sporazumima male vrijednosti.

Sukladno članku 8. stavku 5. ZZTN-a, teret dokaza o postojanju uvjeta iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a snose poduzetnici sudionici sporazuma. Agencija nije zaprimila dokaze o postojanju uvjeta iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a koji moraju biti ispunjeni da bi određeni sporazum bio izuzet od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Slijedom svega navedenog, Agencija je temeljem odluke Vijeća odlučila kao u točki I. izreke predmetnog rješenja.

11.2. Odluka Vijeća o visini upravno-kaznene mjere

Vijeće je prilikom donošenja odluke o visini upravno-kaznene mjere u obzir uzelo sve činjenice i okolnosti utvrđene u postupku utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, koje su detaljno obrazložene pod točkom 10.3. obrazloženja ovog rješenja, te će se Vijeće ovdje samo kratko osvrnuti na iste.

Prilikom određivanja osnovnog iznosa upravno-kaznene mjere Vijeće je u obzir uzelo činjenicu kako je u konkretnom slučaju riječ o kartelnom sporazumu koji predstavlja najteži

oblik povrede odredbi ZZTN-a koji sadrži teška ograničenja tržišnog natjecanja, a koji se u konkretnom slučaju, očituje u izravnom utvrđivanju dijela cijene usluge.

Kao olakotne okolnosti, Vijeće je uzelo u obzir dobru suradnju svih stranaka u postupku s Agencijom tijekom predmetnog postupka, te činjenicu da iste nisu ranije kažnjavane zbog povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Vijeće nije utvrdilo postojanje otegotnih okolnosti na strani bilo koje od stranaka.

Zbog svega navedenog, Vijeće smatra da će se izricanjem upravno-kaznenih mjera u iznosima koje je odredilo poduzetnicima, postići cilj primjerenog kažnjavanja poduzetnika, te ispuniti propisani cilj upravno-kaznene mjere, odnosno postići specijalni preventivni učinak kod poduzetnika kojima se izriče, te opći preventivni učinak koji podrazumijeva upozorenje drugim poduzetnicima da se ne upuštaju u povrede propisa o tržišnom natjecanju.

Slijedom navedenog, razmatrajući sve okolnosti relevantne za utvrđivanje visine upravno-kaznene mjere, Vijeće je donijelo odluku o kažnjavanju poduzetnika Bolus u iznosu od 99.000,00 kuna, poduzetnika Favorit u iznosu od 371.000,00 kuna, poduzetnika Germania Sport u iznosu 533.000,00 kuna, PSK u iznosu 2.247.000,00 kuna i poduzetnika Super Sport u iznosu od 6.494.00 kuna.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki III. izreke predmetnog rješenja.

12. Izvršenje upravno-kaznene mjere

Temeljem članka 70. stavka 1. ZZTN-a, upravno-kaznena mjera uplaćuje se po izvršnosti rješenja ukoliko nije uložena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja Agencije do dana plaćanja.

Izrečeni iznos uplaćuje se u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj: HR1210010051863000160, model HR64, poziv na broj odobrenja: 6092-20833-(OIB uplatitelja).

Nakon izvršene uplate obveznik uplate je dužan uplatnicu, kao dokaz o obavljenoj uplati upravno-kaznene mjere, dostaviti Agenciji žurno, a najkasnije po isteku roka od 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti rješenja s pozivom na broj klase: UP/I 034-03/2015-01/010.

Temeljem članka 70. stavka 3. ZZTN-a, ako poduzetnik u roku ne uplati upravno-kaznenu mjeru, Agencija će obavijestiti Područni ured Porezne uprave Ministarstva financija na čijem je području sjedište kažnjene osobe, radi naplate upravno-kaznene mjere prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza. Upravno-kaznena mjera koja na zahtjev Agencije prisilno naplaćuje Porezna uprava uplaćuju se izravno u korist državnog proračuna.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki IV. izreke ovoga rješenja.

13. Objava rješenja u «Narodnim novinama»

Sukladno odredbi članka 59. stavka 2. ZZTN-a, a u svezi s člankom 58. stavkom 1. točkom 1. ZZTN-a, ovo rješenje bit će objavljeno u «Narodnim novinama», dok će se temeljem članka 59. stavka 3. ZZTN-a, tekst rješenja objaviti i na internet stranici Agencije.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki V. izreke ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 (trideset) dana, računajući od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednik Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

Mladen Cerovac, mag. iur.

Napomena:

Sukladno članku 53. ZZTN-a, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni [...], odnosno koriste se skraćene naziva te postoci i podaci u rasponu.